NORSKOG
Årsmelding 2015

Styrets årsmelding 2015

Viktigst er eiendomsretten!

Eiendomsretten, herunder rådigheten til alle eiendommens ressurser er grunnlaget for all verdiskaping i skogbruket. Derfor har NORSKOG som hovedformål å arbeide for en fremtidsrettet og sunn økonomisk utvikling for sine medlemmers eiendomsressurser, basert på ivaretakelse av en sterk eiendomsrett.

«Enten ressursen heter jord, tømmer, planter eller tradisjonell kunnskap er eiendomsretten den første nødvendige betingelse for en bærekraftig skogbruksøkonomi».
Jordens tilstand 1994, Worldwatch Institute

Eiendomsretten er nedfelt så vel i Menneskerettighetserklæringen som i grunnloven, og betraktes som en menneskerett på linje med for eksempel ytringsfriheten. Ettersom eiendomsretten er å anse som en ukrenkelig menneskerett må det kunne dokumenteres vesentlig samfunnsnytte for å gjøre inngrep i den private eiendomsrett. Den Europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) er innarbeidet i norsk rett, og har forrang fremfor nasjonal lovgivning. EMK gir rettsbeskyttelse mot ekspropriasjonsinngrep som ikke står i forhold til den belastningen den utgjør for den private part.

I Norge har eiendomsretten vært under sterkt press fra storsamfunnet gjennom mange tiår. Vi mener at utviklingen har ført til at rådigheten over private ressurser i dag er langt svakere enn hva lovverket skulle tilsi. Dette viser seg ofte i ekspropriasjonstilfeller. Omfanget av lover og regler som griper inn i eiendomsretten er nå så omfattende, til dels overlappende og uoversiktlige, at selv erfarne jurister har problemer med å holde seg oppdatert.

Odelsloven, jordloven, konsesjonsloven, markaloven, oreigningslova, ekspropriasjonserstatningsloven, plan- og bygningsloven, miljøinformasjonsloven, vassdragsloven, tomtefesteloven, naturmangfoldloven, kulturminneloven, lov om motorferdsel i utmark, mineralloven, friluftsloven og mange flere griper alle inn i eierrådigheten og medfører en stadig nedbygging av eiendomsrettens innhold. I tillegg kommer en rekke regler og forskrifter som bestemmer hvordan grunneier kan disponere egen gård og grunn.

Når man så legger til det tolkingsrom som bestemmelsene ofte åpner for, og sammenholder dette med utøvelsen av lokalpolitisk skjønn, opplever man en rettspraksis som varierer fra kommune til kommune. Forvaltningen av et så omfattende og komplekst lovverk medfører ikke bare en svekkelse av eiendomsretten, men også rettsulikhet. Det siste er en meget alvorlig konsekvens. På denne bakgrunn stilles spørsmålet om de samfunnsmessige hensyn bak alle disse lover og regler veier så tungt at det forsvarer dagens omfattende inngrep i den private eierrådighet?

Det er grunn til å anta at svekket og usikker eiendoms- og disposisjonsrett har en negativ påvirkning på investeringsviljen og medfører tap både for eier og samfunn. For en så langsiktig næring som skogbruket hvor all verdiskaping bygger på eiendomsretten og retten til å disponere egne ressurser, er forutsigbare rammevilkår helt avgjørende. Det burde derfor være i storsamfunnets interesse at eiendomsrettens stilling og forutsigbarhet styrkes.

Undersøkelser viser at svært mange grunneiere og juridisk sakkyndige mener at rettssikkerheten for grunneiere ikke er tilfredsstillende. Hovedårsaken er å finne hos norske vernemyndigheter. Ikke overraskende er det miljøvernmyndigheter og kulturmyndigheter som rangeres lavest når det gjelder å sikre grunneiernes rettssikkerhet.

Det er et paradoks at mens eiendomsretten til immaterielle verdier som ideer, design, merkevare osv. stadig styrkes, så svekkes eiendomsretten til landarealene. Man kan nærmest få en opplevelse av at Norges urbane befolkning er svært opptatt av egen eiendomsrett, mens man anser distrikts-Norge utelukkende som et fellesgode.

Samfunnets respekt for privat eiendom reflekteres i hvordan båndlegging av privat eiendom erstattes.

Gevinstdeling

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier:

«Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.»

Styret mener at samfunnsstrukturer har endret seg uten at dette er fanget opp i norsk erstatningspraksis. Det har tidligere vært fullt ut akseptert at ekspropriasjon av areal til formål som vei, skoler, kraftutbygging med mer representerer en samfunnsnytte som forsvarer inngrep i eiendomsretten og som skal erstattes etter arealenes markedsverdi. Som markedsverdi legger man da til grunn verdien av påregnelig bruk, som i det alt vesentlige vil være videreføring av dagens bruk. Men, er det akseptabelt med kun erstatning av skogverdien når det i dag eksproprieres til kraftutbygging?

Kraftutbyggeren vil i dag være en ren kommersiell aktør med potensielt god lønnsomhet. Vi har overskudd av kraft som selges i et internasjonalt marked. Hvis skogeier og kraftutbygger hadde møttes i et fritt marked ville de blitt enige om en pris som ligger langt høyere enn skogverdien, ellers hadde det ikke blitt noe av handelen og kraftutbygger hadde gått glipp av økonomisk gevinst. Norsk erstatningspraksis kanaliserer hele gevinsten til en privat eller offentlig utbygger og til statskassen, men ingenting til grunneier. Etter styrets vurdering bør grunneiers kompensasjon for en slik ekspropriasjon omfatte en andel av den gevinsten som utbyggingsprosjektet genererer. Her mener styret at norsk erstatningspraksis må endres. Det finnes andre lignende eksempler som fremføring av fiberkabel, mobilmaster med mer. Kjernen er at norsk erstatningspraksis ikke har holdt tritt med strukturendringene i samfunnet.

Eiergledens verdi

Når kjøper og selger møtes i et fritt marked vil de bli enige om en pris som kan defineres som en markedspris. Hvis ikke vil kjøper finne et annet objekt eller selger en annen kjøper. Norsk erstatningspraksis baserer seg langt på vei på at grunneier skal ha erstattet markedsverdien beregnet utfra påregnelig bruk, altså på linje med en situasjon hvor man har en villig kjøper og en villig selger. Ved ekspropriasjon har man en villig kjøper og en uvillig selger. Det er helt normalt at mange er uvillige til å avstå en eiendom de eier, selv om de tilbys markedspris. Den uvillige selgerens oppfatning av salgsverdien ligger vesentlig over markedsverdien. Differansen utgjøres av subjektive verdier. Dette kan beskrives som eierglede. Denne effekten er godt dokumentert i juridisk litteratur, i engelskspråklig litteratur er den betegnet som «endowment effect», på norsk som rettighetshavervirkning eller besittelsesvirkning. Utfordringen er å kvantifisere dette påslaget på markedsverdien. Det varierer fra person til person og fra objekt til objekt. Det er grunn til å anta at det for en ren forretningseiendom anskaffet som en finansiell plassering, ikke eksisterer en tilleggsverdi ut over markedsverdien. For et bolighus man har bygget selv, eller hvor familien har bodd i generasjoner, eksisterer det store subjektive verdier.

Nobelprisvinner i økonomi, Daniel Kahneman, har i sin forskning anslått besittelseseffekter for privatboliger på om lag 85 %. Andre har kommet til at effekten ligger nær 40 %. Dr. juris Geir Stenseth, som er opphavsmannen til begrepet besittelsesvirkning, har med basis i sin forskning hevdet at en besittelsesvirkning for bolig på 50 % er en realistisk størrelse. En skogeiendom er som oftest en slektseiendom hvor det eksisterer betydelige subjektive verdier som både er knyttet til familiebånd og gleden over å kunne disponere egne ressurser til næring og fritid.

Styret mener at når lovgivning og rettspraksis ikke tar hensyn til vesentlige verdier for en eier, tilsier dette behov for en styrking av eiendomsrettens stilling og følgelig også for erstatningsnivået. Norsk erstatningsutmåling er for snever. Den fanger ikke opp tapskategorier som subjektivt tap, krav på andel av gevinst, eller tap av fremtidige muligheter.

Internasjonalt ser man en utvikling hvor eiendomsretten styrkes. Flere amerikanske delstater har innført begrensninger i retten til å kunne ekspropriere til utbyggings- og utviklingsformål. Prinsippet om gevinstdeling legges til grunn ved ekspropriasjon til kommersielle formål og erstatning ved ekspropriasjon av bolig og landbruksareal økes ut over markedsverdien for å fange opp subjektive verdier.

I Sverige er det innført et sjablonmessig tillegg til markedsverdien på skog på 25 %. Dette styrker eiendomsretten ved å øke terskelen for å ekspropriere. Det sender også et signal om at når storsamfunnet ved tvang erverver privat eiendom så skal man være sikker på at eieren får en tilstrekkelig erstatning. Styret mener at det er på høy tid at norsk ekspropriasjonslovgivning og vederlagsregler endres slik at man styrker den private eiendomsretten og hever erstatningsnivået til grunneierne.

Rådighetsbegrensninger

Eiendomsretten er en negativt avgrenset rettighet. Grunneieren står i utgangspunktet fritt til å foreta de disposisjoner han eller hun ønsker på sin egen eiendom og kan nekte andre å bruke eiendommen, innenfor rammer satt av storsamfunnet. Utfordringen er at storsamfunnets interesser har endret seg over tid, f. eks. fra behovet for at ressursene skaper verdier og arbeidsplasser til behov for vern av natur av hensyn til biologisk mangfold og tilgang til arealer til friluftsliv.

I ekspropriasjonslovgivningen kreves det at vedtak eller samtykke ikke kan gis uten at det må regnes med at inngrepet «tvillaust» er til mer gagn enn skade. Når staten regulerer privat eiendom slik at eier mister bruksretter, oppstår rådighetsinnskrenkninger. Det er kun unntaksvis at det gis erstatning til grunneier for tap som følge av rådighetsbegrensninger og da bare i de tilfeller hvor rådighetsbegrensningen er så omfattende at den kan likestilles med ekspropriasjon. Grunnlovens § 105 kommer ikke til anvendelse for rådighetsbegrensninger fordi denne bestemmelsen kun gjelder avståelse. Hva som ligger i begrepet avståelse har vært oppe i Høyesterett flere ganger. Ved rådighetsbegrensninger foretas det ingen overførsel av eiendomsrett, men begrensninger i bruk av eiendom og ressurser. Rettspraksis viser at inngrepet i eiendomsretten må være vesentlig for å utløse erstatning, f. eks. utløste ikke innføringen av strandloven noen erstatning til berørte grunneiere. Det er ingen annen lovhjemmel enn Grunnlovens § 105 å henge erstatningskravet på. Det betyr at spørsmålet om å åpne for erstatning eller ikke for tyngende rådighetsbegrensninger er basert på rettspraksis og ikke gitt av lovgiver. Temaet er modent for en omfattende politisk behandling.

Styret mener at det er en stor risiko for at når eiendomsrettsvernet i tilfelle rådighetsbegrensinger er så svakt, så øker faren for overregulering. Når et inngrep ikke utløser erstatning så burde kravet til at tiltaket «tvillaust» er mer til gagn enn skade øke. Imidlertid så opplever vi i liten grad at en rådighetsbegrensning avveies mot inngrepet i eiendomsretten. Styret mener at manglende avveining mot eiendomsretten og den restriktive holdning til erstatning for rådighetsbegrensninger skaper negative holdninger til naturvern generelt og bidrar til å vanskeliggjøre viktig vernearbeid. Det er mulig å finne gode løsninger. Vern av skog er en rådighetsbergrensning, men her er erstatningsspørsmålet hjemlet i Naturvernloven og det meste vernes etter en frivillig ordning som både skogeiere og miljøvernere mener fungerer godt.

Det skumle og vanskelige med rådighetsbegrensninger er at de ofte kommer snikende som konsekvens av en forskrift til en lov, ny tolkning av en annen lov, innføring av et nytt forvaltningsverktøy osv. Det kan være vanskelig å se konsekvensen av et vedtak før noen møter det i praksis, og da er rådighetsbegrensningen allerede vedtatt og vanskelig å endre. Vi har sett flere eksempler på dette. Ved Stortingets behandling av markaloven var lovgiver tydelig på at landbrukstiltak ikke skulle behandles etter markaloven, men etter de lover som gjelder for næringen. Hadde man ikke fått til dette kompromisset så hadde ikke lovforslaget fått flertall på Stortinget. Likevel har Fylkesmannen i Oslo og Akershus lagt seg på en tolkning at når et tiltak, som bygging av skogsbilvei, er søknadspliktig etter plan og bygningsloven så skal det behandles etter markaloven. Videreføre man Fylkesmannens resonnement så skal hogst behandles etter markaloven fordi hogst er meldepliktig i Oslomarka. Fylkesmannen tolkning er etter NORSKOGs vurdering vesentlig strammere og i direkte konflikt med hva lovgiver så for seg.

"Føre var"-prinsippet legitimerer kunnskapsmangel og trumfer eiendomsretten

En riktig avveining mellom betydningen av inngrep i eiendomsretten og tiltakets samfunnsmessige nytteverdi kompliseres ytterligere av kunnskapsmangel. Når det mangler kunnskap legges føre var prinsippet i vektskålen, og dette trumfer alt. Dermed kan eiendomsretten settes til side uten noen grundigere vurdering av om tiltaket tvillaust er mer til gagn enn skade. Som eksempel kan nevnes kommunenes gjennomføring av naturtypekartlegging av intakte lavlandsmyrer i innlandet. Vi har mange myrtyper i Norge og noen innehar Europas rikeste torvmose-flora, med hyppig forekomst av sjeldne arter. De fleste er imidlertid vanlige artsfattige nedbørsmyrer. Noen myrer, høgmyrer, ansees som verdifulle på grunn av sin sjeldne utforming. Ved den kommunale kartlegging av myrene er det anbefalt å bruke økonomisk kartverk og flybilder.

Én kommune NORSKOG har sett nærmere på endte opp med at 150 myrlokaliteter, med til sammen 22.700 daa, ble klassifisert som middels viktige til regionalt viktige naturtypelokaliteter.
Myrkartleggingen inngår direkte som et grunnlag for kommuneplanens arealdel og medfører rådighetsbegrensninger. Ingen av myrene er besøkt, og det er med andre ord ikke gjort kompetente forsøk på å finne ut hvilken myrtype det egentlig er snakk om. Det hører med til historien at naturtypekartleggingen nå skal erstattes av NIN (Natur i Norge). Dette er faglig bedre metodikk som også er mer kompatibel med MIS-registreringene.
NIN kommer etter sterkt press fra skogbruket. Eksempelet over er et klart uttrykk for at eiendomsretten avgrenses som følge av at føre var-prinsippet brukes til å forsvare kunnskapsmangel som egentlig skyldes mangel på ressurser og evne til prioritering. Dette synliggjøres ved den omfattende ressursbruken innen forvaltning av en enkelt art – ulven, sett i forhold til kartlegging og forvaltning av alle landets øvrige arter.

NORSKOG opplever en miljøforvaltning som ikke erkjenner sin egen faglige bevisbyrde. Vi opplever at det miljøfaglige grunnlaget for omfattende inngrep i eiendomsretten er svakt, samtidig som det fratar grunneierne store økonomiske verdier uten kompensasjon. NORSKOG bidro aktivt for å avvikle ulike former for «gratis vern» i forbindelse med innføringen av naturmangfoldloven. Det gjeldende prinsippet ble at rådighetsbegrensing i form av vern skal erstattes og at alle verneformer enten det er nasjonalpark, landskapsvern, barskogvern eller andre reservatformer ikke skulle påvirke erstatningsutmålingen. Dette var et viktig gjennombrudd for eiendomsretten. Vi ser likevel at tanken om mest mulig restriksjon av næring til lavest mulig kostnad fortsatt lever.

NORSKOGs arbeid for å styrke eiendomsretten er svært viktig, men også svært kunnskaps og ressurskrevende. Motparten er en sterk offentlig sektor preget av et miljøbyråkrati som ofte har en overordnet målsetting som er i strid med eiendomsretten. Miljøforvaltningen har kapasitet og ressurser som benyttes til målrettede faglige utredninger og annet grunnlag for ønsket politikk og forvaltning.

Skogbruket har bidratt til å påføre seg selv rådighetsbegrensninger gjennom en omfattende miljøsertifisering. Dette har vært nødvendig for å sikre markedsadgang for skogsvirke. De selvpålagte restriksjonene har også bidratt til å forhindre innføring av tilsvarende eller sterkere offentlige reguleringer. For skogbruket har det vært en forutsetning at restriksjonene skal være vitenskapelig forankret og hele skognæringen har stått sammen i dette arbeidet. Likevel finner styret grunn til å påpeke at nytten av restriksjonene med jevne mellomrom må veies mot eiendomsretten med basis i ny kunnskap. Det må også søkes å utvikle kunnskap som kan bidra til å gjøre konsekvensene av nødvendige inngrep i eierrådigheten så små som mulige.

Den engelske filosofen John Locke (1632-1704) hevdet at den private eiendomsretten var en ukrenkelig menneskerett og at den var en forutsetning for individets frihet. Andre har fremholdt at eiendomsretten er helt avgjørende for størrelsen på et samfunns verdiskapning. Sett i dette perspektivet undrer styret seg over at andre grunneierorganisasjoner, i forbindelse med Stortingets behandling av konsesjonsloven, argumenterer for sterke inngrep i eiendomsretten i form av prisregulering, boplikt, eierform med mer. Motpartene i arbeidet med en styrket eiendomsrett finnes også innen landbruket.

Som vist i teksten over opplever grunneierne en kontinuerlig innsnevring av eiendomsretten og dennes faktiske innhold. Dette har pågått i mange tiår og har store konsekvenser for næringsutøvelsen og dens økonomiske bidrag til eier og samfunn. De ulike tiltakene behandles fragmentert og nytteverdien blir i liten grad avveid mot betydningen av inngrep i eiendomsretten. Det er summen av enkeltregler og forvaltningen av lovverket som samlet sett bidrar til en svekket eiendomsrett. Etter NORSKOGs vurdering er tiden overmoden for en samlet politisk gjennomgang av rettighetsbegrensninger med mål om å gjennomføre forenklinger og et krafttak for å gjenreise den private eiendomsretten sin stilling.

Styret vil understreke at det til eiendomsretten også ligger et ansvar for å forvalte ressursene på en best mulig måte både for seg selv og storsamfunnet.
En forvaltning av norske skoger som bidrar til høy samfunnsnytte gjennom høy avvirkning og et høyt investeringsnivå, er det beste forsvar for den private eiendomsretten. Hver enkelt skogeier kan bidra til økt aksept for den private eiendomsretten gjennom aktiv forvaltning av sin eiendom hvor også oppfølging av sertifiseringskrav inngår.

Eiendomsretten har alltid vært kjernen i NORSKOGs næringspolitikk. Likevel har utviklingen gått feil vei. Styret har nå løftet eiendomsretten opp som NORSKOGs viktigste tema og vil benytte NORSKOGs kompetanse, nettverk, hensiktsmessige allianser, eiendomsrettsfondet med mer i en samlet innsats for å styrke eiendomsretten og retten til å disponere egne ressurser.

Eiendomsrettsfondet

Bortfesterne vant mot staten i EMD, Menneskerettsdomstolen i Strasbourg, i 2012 (Lindheim-saken). Saken dreide seg om hvorvidt regelen i tomtefesteloven om at fester har rett til å fortsette en utløpt festekontrakt på samme vilkår, var i strid med prinsippet om "fair balance" Lovgiver måtte rette opp bruddet ved å endre bestemmelsen. Ny lov ble vedtatt 19.06.2015. Den nye bestemmelsen innebærer at fester fortsatt har krav på å få forlenge festeforholdet på ubestemt tid, men gir bortfester anledning til et engangsløft av festeavgiften. Festeavgiften beregnes med 2 % av råtomtverdien, oppad begrenset til et tak på ca. 11.300 pr daa.

I kjølvannet av dommen i EMD ble det tatt ut flere søksmål som bygger på prinsippene i dommen. NORSKOG og Norges Bondelag bevilget i denne forbindelse kr 200 000 hver til sakførselen i tre tomtefestesaker. Grimstvedtsaken vant frem i Høyesterett våren 2015. Hegdahl-saken er anket inn for Høyesterett og skal behandles i 2016, mens Bøvre-saken ble behandlet av tingretten i Oslo i februar 2016. I disse sakene kreves det erstatning for det tapet et lovverk i strid med Menneskerettskonvensjonen (EMK) har påført de aktuelle grunneierne. Avgjørelsene vil ha stor prinsipiell betydning for bortfestere med like eller lignende saker.

Kapitaliseringsrente

Kapitaliseringsrenten ved ekspropriasjon av skog har lenge ligget på 5 %. NORSKOG har både ved støtte til rettsaker og ved egen faglig og politisk innsats arbeidet for å redusere renten og dermed øke erstatningene. Dette har vært et klart uttalt mål i NORSKOGs næringspolitiske plattform. Konsesjonsrenten ligger på 4 % og vi opplever ofte salg som indikerer en betalingsvilje i markedet som tilsvarer en kapitaliserente på ned mot 3 %.
En rente på 5 % innebærer derfor at den som får sin eiendom ekspropriert ikke får kjøpt tilbake en tilsvarende skogeiendom som den man måtte gi fra seg for erstatningsbeløpet. Dette bryter med Grunnlovens § 105.

Rentefoten som benyttes for erstatning i ekspropriasjonssaker er knyttet opp mot kapitaliseringsrenten ved utmåling av erstatning for personskade. Da Høyesterett behandlet en sak som omhandlet personskade og der skadelidte hevdet at rentefoten var satt for høyt, angikk saken derfor også ekspropriasjonsrentefoten. Utfallet ble at renten ble satt ned til 4 % ved personskade, begrunnet med at påregnelig langsiktig forrentning av erstatningsbeløpet var lavere enn før. I praksis innebærer dette at erstatningens størrelse skal kompensere for en lavere langsiktig alternativrente. En reduksjon av renten med ett prosentpoeng fra 5 % til 4 % innebærer i teorien en økning på inntil 25 % av erstatningssummen. Det oppsiktsvekkende ved saken i Høyesterett var at regjeringsadvokaten i ettertid fortsatt prosederte på 5 % i ekspropriasjonssaker. Dette fant imidlertid sin løsning kort tid senere, og endte med at kapitaliseringsrenten på 4 % skulle benyttes i alle ekspropriasjonsaker som ennå ikke var avgjort.

Styret er godt fornøyd med at denne saken omsider er løst og berømmer administrasjonen i NORSKOG for et langsiktig og godt arbeid. Økt erstatningsnivå ved ekspropriasjon styrker eiendomsretten. Styret vil påpeke at dersom vi nå får en fri prisdannelse ved omsetning av skogeiendommer må erstatningsnivået vurderes løpende for å sikre at det til enhver tid samsvarer med markedsprisen slik at den som avstår eiendom får mulighet til å erverve et tilsvarende areal for erstatningssummen.

Konsesjonsloven

En liberalisering av konsesjonsloven har vært en av NORSKOGs viktigste saker. Den er prinsipiell fordi konsesjonsloven griper sterkt inn i eiendomsretten og fordi et fungerende eiendomsmarked er en forutsetning for at skogeierne skal kunne bygge opp mer rasjonelle driftsenheter. I arbeidet for å liberalisere konsesjonsloven har NORSKOG vunnet terreng. En viktig delseier for NORSKOGs påvirkningsarbeid var at det ble nedfelt mål i regjeringserklæringen i 2013 i retning av å liberalisere konsesjonsloven.

Arbeidet ble ytterligere styrket av at et samlet Skog22 konkluderte med at prisreguleringen for skog bør fjernes. Regjeringen fremmet først forslag om at prisreguleringen må oppheves, deretter at hele konsesjonsloven måtte oppheves. Det ble raskt klart at forslaget om å fjerne konsesjonsloven for landbruket i sin helhet ikke ville føre frem ettersom motkreftene innen jordbruket var sterke. NORSKOG la derfor opp til at det måtte skilles mellom jord og skog i konsesjonsloven. De to næringene lever under totalt ulike rammevilkår, noe som også bør gjenspeiles i konsesjonsloven. Jordbruket er en skjermet næring, mens skogbruket henter alle sine inntekter i et konkurranseutsatt marked. Dette skillet har fått politisk tilslutning og har vært helt sentralt for den utvikling vi har sett i saken.

Under Stortingets behandling ble det klart at det er et flertall for et skille mellom jord og skog, og dermed et fritak fra prisregulering for rene skogeiendommer. Stortinget sendte saken tilbake til

Landbruks- og matdepartementet for å få utredet hvordan et slikt skille kan gjennomføres. Det var stor risiko for at det heller ikke denne gang skulle bli noen reell lovendring. Løsningsforslaget fra NORSKOG gjorde det mulig å finne akseptable kompromiss. Styret er svært tilfreds med NORSKOGs innsats i denne saken særlig når en hensyntar den motstand og forvirrende informasjon som kom fra andre organisasjoner i skog og landbruket. Styret vil også berømme regjeringen for å ha vist politisk mot og handlekraft ved å ta opp grunnleggende og politisk krevende saker.

Ulv

Den norske ulvebestanden er i vekst, og vi har nå minimum 9 og høyst sannsynlig 11 ynglende flokker i Norge. 4 av disse er helnorske, de resterende er grenseflokker. De offisielle tallene viser at vi totalt har 80 - 84 ulv i Norge. Ulvens utbredelse skaper store økonomiske tap for skogeierne. Det er den jaktbaserte delen av næringen som rammes. Elgbestanden viser en negativ utvikling i store deler av ulvesonen, jakt med løs hund er forbundet med stor fare for tap av hunden og jakten er vanskeliggjort og mindre effektiv. Det medfører at salg av gjestejakt, guiding, overnatting, servering og andre tilleggsprodukter ikke lenger er aktuelt for mange grunneiere.

Ettersom Stortinget ikke innser at dette er tap som rimeligvis må kompenseres, er NORSKOG negativ til ynglende ulv i Norge. Når det ikke tillates noen form for felling innenfor ulvesonen vil denne i praksis være en forlengelse av svensk forvaltningspolitikk inn i Norge. NORSKOG mener at ulvesonen må oppheves slik at man kan drive en målrettet og kontrollert forvaltning og beskatning av arten innenfor hele det norske utbredelsesområdet. Ulvesonen bidrar til at kun en del av landets grunneiere og distriktsbefolkning blir pålagt å bære hele byrden ved ulvebestanden. NORSKOG mener at det bør åpnes for lisensjakt også innenfor det området som utgjør dagens ulvesone. Dette vil samtidig være et effektivt konfliktdempende tiltak.

- Vi mener at bestandsmålet må ned, og at de grenseoverskridende flokkene må telle med i det norske bestandsmålet.

- Vi mener den miljømessige konsekvensen av ulven i Norge er en utfordring snarere enn en berikelse og at de internasjonale forpliktelsene overdrives. Ulven kan vanskelig hevdes å være truet og er tvert imot en av de mest utbredte artene på den nordlige halvkule.

Scandulv-prosjektet har beregnet at ulovlig jakt er dødsårsak for så mye som 50 % av individene i den norsk-svenske ulvebestanden. Dersom disse tallene stemmer, og vi allikevel har en solid bestandsvekst slik vi ser nå, så dokumenterer dette at arten tåler beskatning.

Vi har stilt krav om at miljømyndighetene på lik linje med private tiltakshavere må dokumentere effekten av den forvaltningen som vedtas.

Det er ansvarlige politikeres plikt å sørge for å få seg forelagt nødvendige fakta før beslutninger fattes, og departementenes ansvar å fremskaffe det som etterspørres. Denne forpliktelsen tas det ganske lett på og NORSKOG er fornøyd med at daværende landbruks- og matminister Sylvi Listhaug ba NIBIO utarbeide en beskrivelse av konsekvensene av rovviltbestandene for landbruket. Dette er i tråd med det NORSKOG har etterlyst i lang tid. NORSKOG mener det er lite tillitsvekkende at Klima- og miljøverndepartementet velger å se bort ifra Landbruks- og matdepartementets utredning og legger frem sin melding om rovviltforvaltningen for Stortinget kort tid før NIBIO legger frem sin rapport.

Det hevdes at Norge har et ansvar for å ivareta levedyktige bestand av ulv i Sør-Skandinavia. Forskningen har dokumentert at den ulvebestanden vi har i Skandinavia genetisk sett er finsk/russisk. NORSKOG mener at vi ikke har noen forpliktelse etter Bernkonvensjonen for å ivareta en slik bestand.

Det grønne skiftet – noe mer enn et grønt ordskifte?

Mye tyder på et 2015 ble et tidsskille i norsk økonomi hvor vi etter langvarig vekst går mer krevende tider i møte. Det er en betydelig utfordring at det politiske miljøet selv ikke har klart å omstille seg til en ny økonomisk situasjon. Åpningen av arbeidet med en strategi for bioøkonomi var beskrivende for situasjonen. Her fikk næringslivet nærmest en bestilling fra næringsministeren om å tenke nytt og stort, samtidig som det ble understreket at politisk nivå hadde lite å bidra med til utviklingen. Realiteten er at store utviklingsprosjekter ofte må ut av landet for å finne rammebetingelser for oppstart og utvikling. Dette skyldes faktorer som utvilsomt hviler på politisk nivå, og som næringslivet er helt prisgitt.

Behovet for å kjøle ned norsk økonomi har vært mer eller mindre til stede gjennom flere tiår, og mye tyder på at de grepene som er gjort for å oppnå dette har gått på bekostning av tradisjonell industri og verdiskaping. Benchmarking mot øvrige land viser at rammevilkårene for produksjon av varer og tjenester synes vesentlig dårligere i Norge. Norge ligger i tråd med dette svært dårlig an i forhold til omverdenen når det gjelder FoU-arbeid, både i bedriftene og offentlig finansiert forskning.

2015 ble året for en ny «Grønn bølge» i norsk politikk. I det politiske miljøet er bioøkonomi og grønn utvikling blant de mest brukte begrepene i debatten, og i motsetning til det vi kjenner fra nittitallets grønne fokus er dette nå knyttet like sterkt til økonomi som til miljø. Den fremtidige vekstsonen for fremtidens velferd ligger i skjæringsfeltet mellom klima, miljø og økonomi. Dette gjenspeiler bærekraftbegrepet som i sin opprinnelse er sammensatt av elementene sosial-, økonomisk- og miljømessig bærekraft. I dette la Verdenskommisjonen for miljø og utvikling at økonomisk og sosial velferd over tid er en forutsetning for miljøvern. At den økonomiske faktoren innarbeides i arbeidet for grønn utvikling er derfor gledelig og nødvendig.

NORSKOG er i forlengelsen av dette fornøyd med at regjeringen har besluttet å støtte opp om gjødsling av skog og tettere planting som et ledd i klimaarbeidet. Samtidig registreres noen tilbakeslag i denne utviklingen. Et eksempel er revisjonen av de tekniske forskriftene til plan- og bygningsloven der det er vanskelig å finne politisk gehør for at beregningen av karbonavtrykket i bygningsbransjen må ta utgangspunkt i bygningsmaterialene og ende opp med energien fra rivningsmaterialene fra bygget. Dette i motsetning til å starte karbonberegningen da bygget er reist og avslutte ved endt brukstid. Det siste er naturligvis hensiktsmessig for betongindustrien som på verdensbasis representerer 5 % av verdens karbonutslipp gjennom tilvirkning av betong.

Det samme gjelder «Grønn skattekommisjon» som ble lagt frem i desember 2015. NORSKOG forventet som mange andre at hensikten med arbeidet var å finne anvendelse av skatteverktøyet slik at alternativer ble dyrere og mindre aktuelle enn de miljøvennlige. Vår fortolkning var i tråd med bestillingen fra politisk nivå. Men, utvalget benyttet kun avgiftsverktøyet og ikke skattelette for å stimulere grønne næringer. For skogbrukets del innebar forslagene fra kommisjonen en avgift for drift i INON-områder og bortfall av både tilskudd og bruk av skogfond til skogsveier og drift i bratt terreng. Det hører med til dette bildet at regjeringen klarte å fjerne det for skogbruket problematiske INON-begrepet fra den praktiske forvaltningen. Utvalget fremsto som et klassisk eksempel på kontraproduktivt byråkratisk tidsfordriv løsrevet fra selve hensikten. Forslagene vil neppe bli realisert, men skulle de blitt det ville de ha ført til redusert virkesproduksjon. Eller mer presist redusert produksjon av grønne råvarer som innsatsfaktor i en grønn verdikjede. Snakk om skivebom!

Et ytterligere eksempel på det gryende paradigmeskiftet mot en grønn økonomi kom også da regjeringen startet arbeidet med en strategi for bioøkonomien. Den grønne fremtiden er imidlertid ikke bare grønn, men også blå. Verdiskapingen fra fiskeri- og havbruksnæringen har i løpet av de siste femten årene vokst betydelig, mens skognæringen tvert imot har utviklet seg negativt. Styrkeforholdet mellom disse to høykommersielle aktørene i bioøkonomien har forskjøvet seg i skognæringens disfavør og gitt den blå sektor en helt annen politisk oppmerksomhet.

I strategiarbeidet for bioøkonomien var dette helt tydelig. Tatt i betraktning at det regjeringsoppnevnte utvalget Skog22 konkluderte med et potensial for firedobling av dagens verdiskaping fra den skogbaserte verdikjeden, er det hevet over enhver tvil at skogen er berettiget en sentral posisjon i arbeidet. Utfordringen er at verdikjedene fra skogen er langt mer krevende i forhold til volum og transport, kapitaltunge investeringer, marginalfortjeneste og markedssvingninger. Konsekvensene av lang tids forvitring av landets industrielle betingelser og forutsetninger slår derfor sterkere inn over skognæringen enn den gjør for mange andre verdikjeder. Siden kun en liten del av verdiskapingen knytter seg til selve råvareleddet, må nødvendigvis tilpasninger som økt eksport av massevirke gi kraftige utslag for kjedens samlede verdiskaping.

NORSKOG opplever begrenset politisk bevisst-het rundt industriens behov. I strategiarbeidet for bioøkonomien ble det uttrykt store forventninger til næringslivets løfteevne, men motsvarende en begrenset forståelse for myndighetenes eget ansvar og innvirkning. NORSKOG frykter at den ønskede utviklingen fortsatt står overfor en periode med passiv næringspolitisk tilnærming fra myndighetsnivå. Dette vil i fortsettelsen gi konkurrerende land ytterligere forsprang.

Ved inngangen til året overleverte det regjeringsoppnevnte utvalget Skog22 sin rapport til landbruks- og matministeren. Utvalget besto av representanter fra hele verdikjeden under en målsetting om å presentere tiltak for å løfte verdiskapingen for skogbaserte næringer. Konklusjonen fra utvalget var at en firedobling av dagens verdiskaping ville være mulig under forutsetning av at de definerte tiltakene ble gjennomført. NORSKOG fikk langt på vei gehør for sine kjernesaker i arbeidet, rasjonalisering av eiendomsstrukturen og redusert beskatning av primærleddet i verdikjeden. Styret har forventninger om at rapporten legges til grunn i det politiske arbeidet med bioøkonomien i tiden fremover. Styret er fornøyd med at hele skognæringen har samlet seg i et felles næringspolitisk arbeid for å følge opp Skog22.

Samarbeid mellom Statskog, Norges Skogeierforbund og NORSKOG

Statskog, Norges Skogeierforbund og NORSKOG inngikk i meldingsåret en treårig samarbeidsavtale for å finansiere og samordne aktiviteter av felles interesse. Samarbeidet skal bidra til oppfølging av Skog22. Arbeidet støttes økonomisk av NHO Mat og Drikke. Det er etablert felles prosjekter som omfatter samferdsel, bærekraftig skogbruk, skatt, det grønne skiftet og etablering av ny industri.

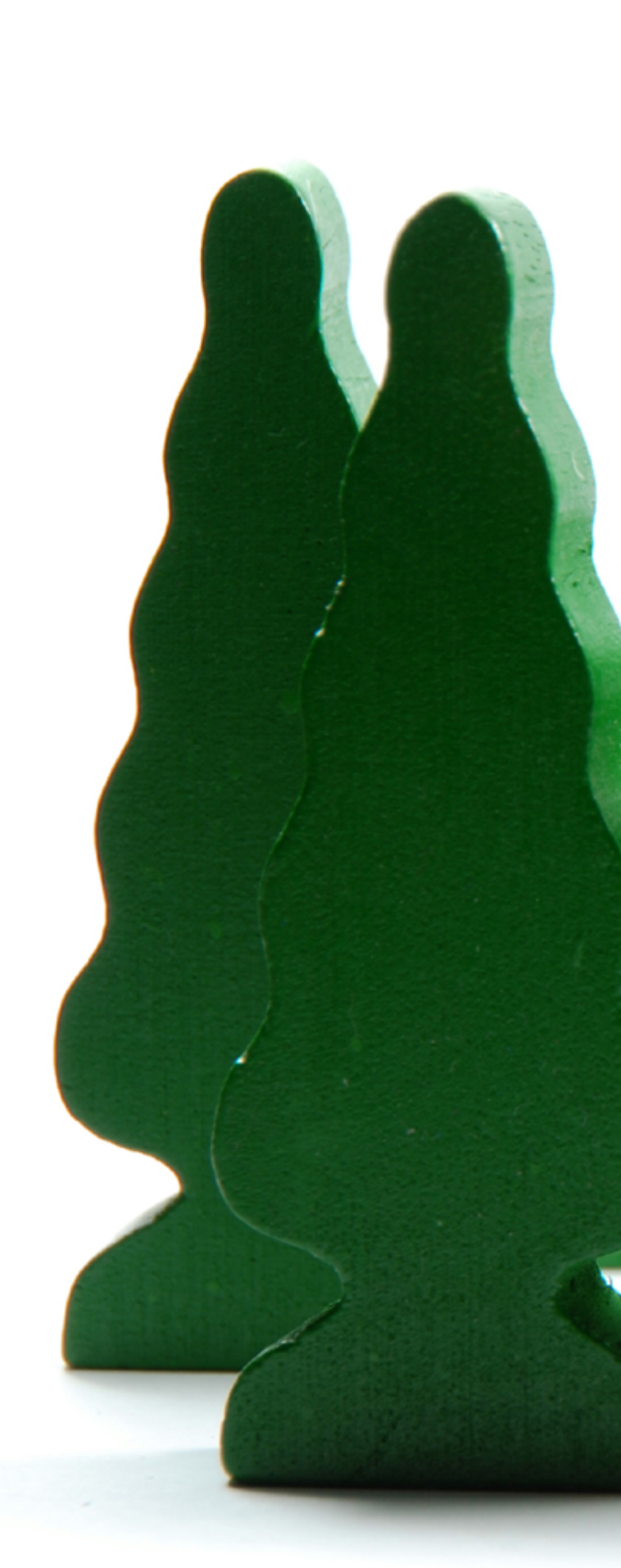

Skatt

I tillegg til eiendomsrett så skal NORSKOG prioritere tiltak som gir lønnsomhet hos skogeierne. Skatt er et av de viktigste tema i så måte og høyt prioritert av NORSKOG. Vi har over tid bygget opp det beste fagmiljøet innen skogbeskatning i Norge.
Egen fagkompetanse som kombinerer kunnskap om å drive en skogeiendom med skatteteknisk kompetanse er helt nødvendig for å kunne lykkes med skattepolitikken.

Formueskatt

NORSKOG har lenge arbeidet for å fjerne formueskatten på arbeidende kapital og hovedinnsatsen gjøres nå som en del av Alliansen for norsk, privat eierskap. Hensikten med å fjerne formueskatt på arbeidende kapital er å stimulere til at verdier plasseres i produksjon heller enn i passive formuesobjekter. Denne skatten er for lengst fjernet i de fleste andre land, herunder de landene vi møter i konkurranse om markedsandeler. Effekten av å ha en slik skatt er for det første at kapitalen finner andre veier enn til produksjonsbedrifter, dernest at lønnsomheten i den enkelte bedrift svekkes ytterligere i en ofte presset situasjon. For bedrifter i denne situasjonen rammer manglende lønnsomhet først og fremst mulighetene for den utviklingen som er politisk ønsket. Tatt i betraktning at den tungt overveiende andelen av nye produkter skjer i etablerte bedrifter, er resultater som svinger rundt nullpunktet uforenlig med den økte risiko som produktutvikling innebærer. Derfor er også gjennomgangstonen i norsk industri som regel rasjonalisering og ytterligere effektivisering av den aktuelle produksjonen. Dette minner mer om kamp for overlevelse snarere enn om forberedelse for fremtiden.
Regjeringen har foreslått å doble formueskatten for skogeierne i Norge. Dette samsvarer dårlig med regjeringens lovnad om å bruke skatt som virkemiddel for å styrke økonomien i landbruket. Økt skatt på en fornybar næring passer heller ikke godt inn i en satsing på det grønne skiftet.

Gevinstbeskatning ved salg av eiendom

Etter omleggingen av skattesystemet i 2006 har NORSKOG arbeidet for å få redusert skattleggingen av gevinst ved salg av landbrukseiendom ut av familien. Dette er begrunnet i at Norge har behov for å utvikle en mer rasjonell eiendomsstruktur. Vi har flere kjøpere enn selgere, og viljen til salg, og da særlig salg ut av familien, må følgelig stimuleres. Det har vært arbeidet målrettet med dette, men slike saker er krevende å løfte opp på den politiske agenda og må normalt knyttes til mer omfattende systemendringer. Et viktig delmål ble oppnådd da regjeringen Solberg innarbeidet redusert beskatning av denne gevinsten i sin regjeringserklæring. NORSKOG fikk også full støtte for forslaget i Skog22-prosessen og en samlet næring har frontet dette kravet. I forbindelse med statsbudsjettet for 2016 fremmet regjeringen forslag om å endre denne beskatningen av gevinsten fra personinntektsskatt til et nivå tilsvarende kapitalbeskatning, som for mange tilsier en reduksjon fra ca. 50 % til 25 %. Malurten i begeret var at de også foreslo å jevnstille gevinstbeskatningen ved salg både ut av familien og inn i familien. NORSKOG responderte på dette med å si at regjeringens forslag var bedre enn eksisterende vilkår når det gjelder å få eiendommer ut i markedet, men at ingen av løsningene var optimale. NORSKOG foreslo at gevinstbeskatningen ble satt til null både inn og ut av familien og at den kunne økes ut av familien etter en avgrenset tidsperiode. Logikken bak dette er at et gode som er begrenset i tid vil fremtvinge tilpasning og handling. Det ble en opphetet politisk debatt og det hele endte med at gevinsten skal beskattes med 0 % dersom eiendommen selges til maks 75 % av markedsverdien inn i familien og 25 % på hele gevinsten dersom eiendommen selges ut av familien.

Styret vil berømme regjeringen for å følge opp denne viktige saken som næringen har pekt på, og både Storting og regjering for å være villige til å finne kompromissløsninger slik at forbedring oppnås. Styret registrerer at andre organisasjoner i landbruket forsøkte å vri på NORSKOGs synspunkt og fremstille disse i et dårlig lys for dermed å fremheve seg selv.

Men, det er nå noen ganger en normal, men usympatisk del av det politiske spillet. Styret ser saken som et resultat av et langsiktig og målrettet næringspolitisk arbeid fra NORSKOGs side.

Virksomhetsbegrepet i skog (husbehovsskog)

I statsbudsjettet for 2016 la regjeringen opp til en stor endring i virksomhetsbegrepet i skog. Dette medfører at et betydelig antall av de minste skogeiendommene kommer utenfor virksomhetsbegrepet. Disse vil få kapitalskatt på sin inntekt og ikke være gjenstand for gjennomsnittsligning. Forslaget betyr store forenklinger både for de det gjelder og for myndighetene. NORSKOG velger å tro at dette er første skritt i retning av at all skoginntekt beskattes som kapitalinntekt slik NORSKOG og Skog22 har anbefalt. NORSKOG har hatt tett dialog med myndighetene for å få klare grenser for virksomhetsbegrepet, og for å sikre at blant annet skogfondsordningen skal gjelde også for dem som faller utenfor virksomhetsbegrepet. Skogfond er et kraftfullt virkemiddel for å sikre investeringer i ny skog uavhengig av eiendomsstørrelse.

Scheelutvalget

Utvalgets overordnede mål var å foreslå skattemessige tiltak for å sikre næringsutvikling og verdiskaping i en fremtid der oljeinntektenes betydning forventes redusert. Utvalget la opp til en næringsnøytral skattemodell noe som forhindrer regjeringen i å benytte skatt som virkemiddel for å stimulere til ønsket utvikling. Styret anser kjernen i skattepolitikken å være så enkel at det samfunnet vil ha mindre av beskattes mer, og det vi vil ha mer av beskattes mindre. Skogbruket representerer store muligheter i bioøkonomien og følgelig burde produksjonen av grønne råvarer som innsatsfaktor i en grønn verdikjede beskattes lavere. I sin høringsuttalelse påpekte NORSKOG behovet for å redusere formueskatt på arbeidende kapital, behovet for å finne skattemodeller som likestiller enkeltpersonforetak med aksjeselskaper og minnet om at regjeringen i regjeringserklæringen skriver konkret at de vil bruke målrettede skatteendringer for å styrke bondens økonomiske stilling. Regjeringen fulgte opp utvalget med stortingsmeldingen «Bedre skatt». Her blir igjen enkeltpersonsforetakene diskutert, men ingen endringer foreslås. Det endelige resultatet av denne meldingen vil komme som en del av statsbudsjettet for 2017.

Gjennomsnittslikning

Skatteetaten endret i 2014 fortolkningen av regelverket rundt oppstart og avslutning av gjennomsnittsligning i skogbruket med tilbakevirkende kraft. De som overtok eiendom 1. januar 2014 fikk derfor ikke regnet 2014 som et helt år, og 2015 ville dermed bli første hele eierår, samtidig som gammel eier fikk 2014 som overdragelsesår. Dette skapte store utfordringer for overdragelser som allerede var planlagt gjennomført og som fulgte en planmessig avslutning og oppstart for gjennomsnittsligning. Skattekonsekvensen av dette kunne være betydelig og negativ for både selger og kjøper. NORSKOG tok derfor opp problemet rundt forståelsen av begrepene; *«helt kalenderår»* og *«overdragelsesår»*. Innholdet i begrepene er helt avgjørende for oppstart og avslutning av gjennomsnittsligning. Skatteetaten hadde opprinnelig bestemt at dette skulle gjelde fra og med inntektsåret 2014. Skatteetaten sa seg enige med NORSKOG og snudde i saken slik at dette først skal gjelde fra inntektsåret 2015.

Industri og marked

NORSKOG er opptatt av fungerende marked. Tyngdeloven i næringslivet tilsier at vekst over tid betinger markedsorientert arbeid i et miljø med rammer som sikrer konkurransekraft.
Statlig engasjement er viktig for å skape et livskraftig miljø for næringsutvikling, men da som forvalter av de langsiktige virkemidlene. Kortsiktige blaff av støttetiltak som kompensasjon for haltende rammevilkår må ikke forveksles med engasjement. For det første er statsstøtte prisgitt de nærmest løpende budsjettforhandlingene og for det andre utløser det et maktforhold overfor grunneierne og innholdet i eiendomsretten. Eksempelvis er det vanskelig å fronte viktige prinsipper i grunneierspørsmål hvis man har gjort seg økonomisk avhengig av motparten. Den situasjonen vil NORSKOG unngå. Arbeidet for å utvikle rammebetingelser som gjør det mulig å beholde og utvikle verdikjeder i Norge er avgjørende for landets fremtidige velferd. NORSKOG er opptatt av hele verdikjeden og har blant annet bidratt til etableringen av Verdikjeden Skog, et samarbeid der hele verdikjeden er representert og hvor målsettingen er å stå samlet om felles målsettinger i næringspolitikken. Vi jobber næringspolitisk for hele verdikjeden, men bytter aldri bort grunneierens rettigheter.

NORSKOG er opptatt av hele verdikjeden og driver aktiv næringspolitikk for alle ledd i rekken av bedrifter, like fra skogen til sluttmarkedet. Vi er imidlertid opptatt av at utfordringene løses for hver og en i kjeden der utfordringene ligger. Negativt innvirkende faktorer må løftes ut av kjeden - ikke skyves over til den neste i rekken. Den siste tilnærmingen til næringspolitikken mener vi er til skade for helheten og dermed til syvende og sist for hvert enkelt ledd. Når industri sliter som følge av enkeltstående hemmende rammebetingelser så løser man ikke problemet ved å subsidiere driften med prisreduksjon på råvaren. For det første vil man da kamuflere effekten av problemet som må løses, slik at motivasjonen for tilpasning dempes blant både politikere og industrieiere. Dernest reduseres viljen til å hogge blant skogeierne, siden prisen er for lav på virket. Vår oppgave er å gjøre det vi kan for utvikle et effektivt råvareledd som konkurrerer med tilsvarende ledd i konkurrerende lands skogbaserte verdikjeder. Vi skal bidra til en tømmerpris som stimulerer til økt hogst og arbeide for en effektiv råvareforsyning til industrien.

I etterkant av finanskrisen rundt 2008 steg de nordiske skogbolagenes aksjeverdi med rundt 40 % fram til 2013. Denne veksten representerte det dobbelte av børsenes samlede vekst. Skogbolagenes aksjeverdier var styrt av ren optimisme - ikke av resultatene som bolagene kunne vise til, og forventningene til 2014 var skyhøye. Det ble gjennomført store strukturelle endringer, med kontant nedleggelse av ulønnsomme produksjoner, fusjoner og oppkjøp. Fokus var utelukkende på avkastning av innskutt kapital, og erobring av markedsandeler i både modne og nye markeder. Emballasje- og hygieneprodukter hadde en formidabel vekst som følge av stabil økonomisk vekst i folkerike deler av verden. Uavhengig av dette ble det parallelt satset på utvikling av trekjemiske produkter, biodrivstoff og ikke minst videreforedling av sagbruksprodukter.

Optimismen fortsatte, og i 2014 og 2015 kom en investeringsboom i skandinavisk fiberindustri uten sidestykke på flere tiår. I alt er det i Sverige og Finland besluttet investeringer på mer enn 25 milliarder kroner. Tyngdepunktet for investeringene ligger på masseproduksjon ettersom konsumveksten i stor grad er forventet i land uten tilgang på eget fiber. Dette mente man innebar en renessanse for skandinavisk langfibermasse, fordi den lenge annonserte økningen av kortfibermasse hadde latt vente på seg og utløst tvil om den noensinne ville komme. Det store spørsmålet er både om Norge er i stand til å gjennomføre tilsvarende prosjekter og om våre naboer i øst stilltiende vil akseptere det. Norge har utviklet seg til en netto eksportør av virke og betraktes av svensk industri som en del av hjemmemarkedet for anskaffelse av råvare. Kapasitetsøkningen i Sverige vil gjøre det vanskeligere å etablere konkurrerende industri i Norge.

Det etterspørres offentlig kapital til industrietablering i Norge. Styret registrerer også at det presenteres forslag om at skogfondsmidlene skal kunne brukes til industriinvesteringer. Styret er meget skeptisk til at skogfondsmidlene skal brukes til dette formål. Skogfond er en fantastisk god og viktig ordning for skogbruket og dens legitimitet må vernes gjennom formål og bruk av midlene slik at ordningen sikres for fremtidige investeringer i skogen.

NORSKOG er opptatt av at det etableres ny virkesforbrukende industri i Norge og har i 2015 samarbeidet med aktører som planlegger industrietablering innen pelletsproduksjon og biodrivstoff. Styret mener at det beste for Norge vil være at det bygges ny industri med en høy foredlingsgrad og verdiskaping. Så langt har vi ikke sett gode eksempler på dette. Debatten om kapitaltilgang, blant annet fra de offentlige, synliggjør et behov for tilgang til kapital som er villig til å ta stor risiko og som har lave krav til forrentning. Dette er en selvmotsigelse og styret oppfatter dette som et uttrykk for at det ikke er kapitalmangel som er hovedutfordringen, men mangel på gode og lønnsomme prosjekter.

Dette leder oppmerksomheten mot et behov for sammenkopling av varierte FoU-miljøer, industriaktører, også utenfor tradisjonell skognæring, og investorer. Kombinasjonen av klimautfordringer, det grønne skiftet og nedleggelse av treforedlingsindustri i Norge skaper et politisk klima med vilje til å støtte ny virkesforbrukende industri. Styret frykter en situasjon hvor det basert på politisk goodwill etableres ny industri med et høyt virkesforbruk som er avhengig av politisk støtte. Dette medfører en risiko for at når den politiske goodwill er oppbrukt så sitter næringen igjen med en aktør som må presse ned virkesprisene for å gå i balanse og som binder opp et stort tømmervolum og dermed forhindrer etablering av ny og mer lønnsom industri basert på nyere teknologi. Styret mener ikke med dette å uttrykke skepsis til etablering av ny industri, heller ikke innen segmentet store volum og lav pris, men peker på at vi står ved et viktig punkt i utvikling av verdikjeden hvor det er behov for økonomisk realisme.

Da Tofte ble lagt ned og to millioner kubikkmeter massevirke og industriflis manglet avsetning, ble eksport av virke en nødvendighet. Ved et lykketreff for verdikjeden falt verdien på både norsk og svensk valuta bratt i etterkant av nedleggelsen. Norsk krone mer enn den svenske. Virkningen av dette var todelt og trakk i samme gunstige retning. For det første ble svenske industrielle produkter svært konkurransedyktige i markeder drevet av Euro og USD. Siden den norske kronen ble svekket mer enn den svenske, ble det samtidig mer gunstig å importere virke fra Norge for å forsyne en svensk industri som herjet med konkurrentene i et globalt sluttmarked. Samtidig falt bunnen for svenskenes del ut av trelastmarkedet i Norge, siden det ikke lenger var like interessant å dumpe svensk trelast inn i et marked med billig valuta og lavere priser enn ellers i verden. Norske sagbruk fikk dermed en etterlengtet pause fra det normale nullsumspillet, og tjente penger. Eneste skåret i gleden var voksende hauger av industriflis, som til dels manglet avsetning. Det innenlandske forbruket av massevirke og sagtømmer er nå ca. 6,5 millioner m^3, mens vi avvirker nær 11 millioner m^3. Eksport er derfor helt nødvendig for å opprettholde aktiviteten i skogbruket i Norge.

Samferdsel

Eksport innebærer at store tømmervolumer skal forflyttes over store avstander. Også for innenlands forbruk utgjør transportkostnadene en vesentlig kostnadskomponent. Prisen pr. volumkilometer og omlastingskostnader er bestemmende for distansen som råvareverdien kan forsvare. Selv marginale besparelser gjør at transportavstandene kan økes og markedet utvides. Sjøtransport er den rimeligste transporten på lange distanser der sjøveien er tilgjengelig, mens jernbane er den billigste der det finnes spor og terminaler. Lastebilen er uansett nødvendig for skogbruket både fra skogen for omlasting til rimeligere transport for lengre distanser, og i områder der verken sjøvei eller bane er tilgjengelig. Næringen, med Skogeierforbundet i spissen, har gjort en kraftinnsats for å åpne veinettet for 60-tonns tømmervogntog og oppnådd mye i løpet av 2015.

Gjennom arbeidet mot Nasjonal Transportplan har skognæringen som en av de aller største brukerne av jernbane bidratt til å vri oppmerksomheten fra persontransport til gods og bidratt til at det er satt av midler til betydelige forbedringer i jernbanenettet spesielt på det indre Østlandet. Dette er tunge investeringer som ikke vil prioriteres uten vedvarende påtrykk fra en samlet bransje. Tømmermarkedet i Sør-Norge kan grovt deles av en nord-sør akse fra Oslo og nordover, der den østre delen dreneres mot regional tremekanisk- og prosessindustri, samt jernbane til Sverige. Den vestre delen går mot norsk tremekanisk industri, men mangler nærhet til masseforbrukende industri og er derfor avhengig av eksport på bane eller båt. Siden jernbanenettet i øst og vest knyttes sammen i Oslo er dette en trang flaskehals. Dette er årsaken til at utskipingsmulighetene i Drammensområdet påvirker skognæringen i et enormt skogbruksområde fra Valdresregionen i nord til langt sør for Drammen. Blant annet er fire sagbruk er avhengige av at massevirket finner lønnsom avsetning i denne regionen - en forutsetning som i mangel på prosessindustri hviler på utskipingsmulighet i Drammensområdet. NORSKOG har spilt, og spiller fortsatt en sentral rolle for en samlet næring i arbeidet for å sikre fremtidig tilgang til kai i denne regionen.

Klima

Det er mange motstridende interesser i skjærings-feltet mellom klimaarbeidet og skogbruket. Kjernen av utfordringen er at en energienhet fra trevirke avgir mer CO_2 enn en tilsvarende enhet energi produsert av olje. Dette gir rom for tabloid arbeid fra de som er mer opptatt av landets oljeinntekter enn av praktiske klimaløsninger. Derfor er det ikke overraskende at petroleumsnæring og -forvaltning har funnet en allianse i Statistisk Sentralbyrå for å skape usikkerhet rundt de enkleste læresetningene om fornybare ressurser. Til tross for dette legger styret merke til at Klima- og miljødepartementet bevilger statsstøtte til tettere skogplanting og gjødsling av skog. Dette viser at det ligger en grunnleggende forståelse for skogens rolle for klimaet også i miljøforvaltningen. Utfordringen er at det samtidig finnes representanter for det klassiske miljøvernet, som oppfatter skogbruk som en trussel mot artsmangfoldet. Dette utløser et dilemma i miljøideologien i den forstand at miljøvernet står overfor nødvendige utviklingstrinn. Fra å arbeide for arealvern som løsningen på det meste frem til 80-tallet, via bærekraftig bruk fra 90-tallet, til dagens anvendelse av natur som verktøy for klimasaken.

Dette er ideologiske skift som tvinges frem av over-ordnede problemstillinger som f. eks. befolknings-vekst med økt behov for energi- og matproduksjon. Dette er utfordringer som Verdenskommisjonen søkte løsninger på ved inngangen til 90-tallet, men som i liten grad er innarbeidet i norsk miljøvern. Når dette skal hentes inn i samme spranget som de relativt nye klimautfordringene, fordres en ideologisk omstillingsevne i miljøvernkretser som knapt er mulig før en ny generasjon faglig skolerte miljøbyråkrater gis handlerom.

Motkrefter øker generelt i takt med utvikling. Den økende oppmerksomheten som rettes mot skog-bruket er ikke noe unntak og bakenforliggende motivasjoner skaper motstand fra både tradisjonelle opponenter og tidvis fra nye og uventede hold. Motstanden er samtidig sterkere faglig fundamen-tert enn før og stiller strenge krav til næringens evne til faglig motreaksjon. Det eneste maktmid-delet for næringen i denne situasjonen er tung fagkompetanse i kombinasjon med taktisk nærings-politikk. Styret vil i denne sammenheng særlig berømme det skogfaglige miljøet i organisasjonen som raskt finner gode løsninger på nye utfordringer, både for næringen og for næringspolitikken. Uten den skog- og samfunnsfaglige helhetsforståelsen som preger organisasjonen ville presset mot næringen, organisasjonen og eiendomsretten økt vesentlig.

NORSKOGs rolle

Styret har ved gjentatte anledninger drøftet hvilken rolle NORSKOG skal ha i verdikjeden skog. NORSKOG og skogeierne har et ansvar for å bidra til høy avvirkning. Dersom Norge skal tiltrekke seg investorer til ny skogindustri så må det skapes trygghet for tilgang til råvare. Denne oppgaven har skogbruket hovedansvar for. Effektiv transport og logistikk fra skogen fram til industri er en forutsetning for konkurransekraft i industrien og god virkespris til skogeierne. Dette er en utfordring som skogbruket eier sammen med industrien og oppgaven løses best i fellesskap med industrien. NORSKOG jobber med dette via fellesskapet «Verdikjeden skog» hvor alle aktører i verdikjeden deltar. Videre er dette også en prioritert oppgave i samarbeidet mellom Statskog, Norges Skogeierforbund og NORSKOG. Styret anser ikke etablering av ny industri som en hovedoppgave for NORSKOG. Vi har et delansvar og skal arbeide næringspolitisk for å sikre best mulig rammevilkår for ny industri og ikke minst for den industrien vi allerede har. «Verdikjeden skog» er en hensiktsmessig plattform for å arbeide med disse oppgavene.

Prioriterte oppgaver fremover

NORSKOG skal prioritere næringspolitiske oppgaver knyttet til eiendomsrett og skogeiers lønnsomhet. Innen disse tema er det viktige oppgaver som få eller ingen andre tar tak i og som NORSKOG mer eller mindre har et eneansvar for å plassere på den politiske agenda. Innen temaet eiendomsrett må det bygges allianser for å få mest mulig kraft i næringspolitikken. Det må også arbeides for at andre relevante organisasjoner prioriterer spørsmål om eiendoms og råderett. Skatt er et av de viktigste rammevilkårene for skogeiers lønnsomhet og styret har definert dette som et kjerneområde for NORSKOG.

2016 blir et viktig næringspolitisk år for NORSKOG. I løpet av året skal konsesjonsloven behandles på nytt av Stortinget og det er et mål å få politisk flertall for at rene skogeiendommer og skogdominerte eiendommer fritas for prisregulering. Hele det norske skattesystemet skal opp til behandling og formueskatt på arbeidende kapital blir et vesentlig tema i den anledning. Videre kommer landbruksbeskatningen opp til behandling i løpet av året 2016. Denne vil medføre forslag til endringer av skogbeskatningen og det er viktig at NORSKOG prioriterer ressurser til dette arbeidet. Målet er flat kapitalskatt for skogsinntekter. Det ville ha løst mange av de skattemessige utfordringer skogbruket har. Det er likevel styrets oppfatning at det ennå er lang vei fram til måloppnåelse.

Ved utgangen av 2015 kom det en Stortingsmelding om naturmangfold som skal behandles i 2016. Her foreslås det å sette mål for de ulike naturtypene i Norge. Styret frykter at dette kan innebære en operasjonalisering av naturindeksen, slik at dette blir et forvaltningsverktøy og ikke kun et overvåkingsverktøy. En slik utvikling opplevde vi med INON, noe som skapte unødvendige hinder for skogbruket. Miljø- og klimadepartementet skal også legge fram en rovdyrmelding i løpet av våren. Her skal framtidas rovdyrpolitikk meisles ut. Avstanden mellom dette departementets synspunkt og skogeiernes interesser er stor, og det er behov for aktiv næringspolitisk innsats i forhold til Stortingets behandling av saken. Landbruks- og matdepartementet skal våren 2016 legge fram en skogmelding som gir føringer for skogpolitikken fremover.

Styret er derfor av den oppfatning at 2016 blir et særdeles viktig næringspolitisk år for NORSKOG, og også et svært ressurskrevende år. Styret har derfor vedtatt å kanalisere ekstra ressurser til næringspolitikken også i 2016.

Styrets vurdering av NORSKOG-konsernets økonomiske resultater

NORSKOG har gjennom mange år bygget opp en omfattende internasjonal konsulent virksomhet. Overskuddet fra denne har vært benyttet til å delfinansiere organisasjonens næringspolitiske aktivitet. Dette har vært viktig fordi hele organisasjonen, både medlemmer og ansatte, har et næringspolitisk ambisjonsnivå som overstiger ressurstilgangen.

Tilgangen av økonomiske og menneskelige ressurser fra konsulentvirksomheten har vært avgjørende for å følge opp og løse omfattende politiske utfordringer. I de senere år har NORSKOG hatt en stor oppdragsportefølje i Sentral-Asia, på Balkan og i Afrika. Oppdragene har vært en del av norsk bistand. Konflikten mellom Russland og Ukraina, som også involverer EU og NATO, medførte en omprioritering av norsk bistand fra Sentral-Asia og Balkan til Ukraina, og en kraftig reduksjon av NORSKOGs oppdrag. Flyktningkrisen har tilsvarende medført omprioriteringer av bistandsmidler med tilhørende negativ økonomisk effekt for NORSKOG.

Oppdraget med forvaltning av Opplysningsvesenets fonds skoger er gradvis overført til fondet og opphørte helt fra 31.12.2015. Småkraftforeninga har nedbemannet, og har overtatt arbeidsgiveransvar for eget personell fra NORSKOG.

NORSKOGs resultatregnskap er preget av et betydelig bortfall av inntekter. Det er foretatt en rekke målrettede tiltak for styrke NORSKOGs økonomi. Disse tiltakene har gitt noe effekt i 2015, men hovedvirkningen vil komme i 2016 og fremover. Midtveis i året ble det foretatt en omlegging av pensjonssystemet fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon. For de ansatte medfører dette en svakere pensjonsordning, for NORSKOG betyr det en betydelig kostnads- og risikoreduksjon på sikt, men i meldingsåret medfører omleggingen økte bokførte kostnader da NORSKOGs pensjonsfond overføres fra selskapet til de ansatte. Denne overføringen av egenkapital belaster årets driftskostnader med 2.254.000 kroner.

For å skaffe økonomisk handlefrihet til å foreta omstilling har NORSKOG solgt det vesentligste av sine aksjer i Foran Real Estate i Latvia, og har med det realisert en gevinst på ca. 4,3 millioner. Styret anser også 2016 som et omstillingsår for NORSKOG. Den administrative og faglige kapasiteten i NORSKOG er nå på et minimumsnivå og styret ser det som en viktig oppgave å øke oppdragsvolum og inntekter som grunnlag for fremtidig vekst og kunnskapsutvikling.

Det har vært arbeidet aktivt med akkvisisjon av oppdrag og det er positive signaler i så vel det norske som internasjonale markedet.

Styret vil benytte anledningen til å takke alle ansatte i NORSKOG for sin store innsats og samarbeidsvilje for å styrke NORSKOGs økonomiske situasjon.

Morselskapet NORSKOG har et overskudd etter skatt på kr 812.000, mens NORSKOG konsern har et underskudd etter skatt på kr 3.912.000.

Med stadig økende eksportvolum har hele skogbruket i Norge blitt stilt overfor utfordringer knyttet til måling av virke i brutte målekjeder. Det vil si der hvor skogeier mottar oppgjør etter norsk måling, mens omsetningsselskapet mottar oppgjør fra utenlandsk industri etter utenlandsk måling.

Det er betydelige avvik mellom måleformene. En komponent av avviket er systematisk og enkel å korrigere for, mens en annen komponent er mer tilfeldig og mer krevende å justere for. Dette forsterkes ytterligere der hvor norsk måling er basert på lassmåling utført av tømmerbilsjåføren. NORTØMMER har opplevd dette sterkt i 2016 og har tap i brutte målekjeder som er større enn selskapets samlede driftsunderskudd.

Det er gjennomført en rekke tiltak for å styrke lønnsomheten i NORTØMMER, disse omfatter nye transportløsninger, endret organisering av arbeidet, utvidet samarbeid med tømmermålingen vedrørende måling og identifisering av tap og tiltak i brutte målekjeder. NORSKOG har tilført NORTØMMER 5 millioner kroner i ny aksjekapital og det ble i meldingsåret foretatt en kraftig nedbygging av lager for å styrke likviditeten og redusere tap som følge av lagerskader. Av årets driftsunderskudd er 1,7 millioner kroner tilhørende lagerhåndtering i 2014. Det vil si at årets resultat i realiteten er tilsvarende bedre, mens fjorårets var tilsvarende verre. Summen av tiltak har gradvis gitt effekt i løpet av året, men senere enn forventet. Driften gikk med overskudd i 4. kvartal 2015 og har fortsatt med det fram til skrivende stund, dvs. de to første måneder av 2016. Lønnsomhet i NORTØMMER har høyeste prioritet og det forutsettes lønnsom drift i 2016.

Styret vil berømme det fokus styret, ledelse og ansatte i NORTØMMER har hatt på lønnsomhetsutvikling i selskapet.

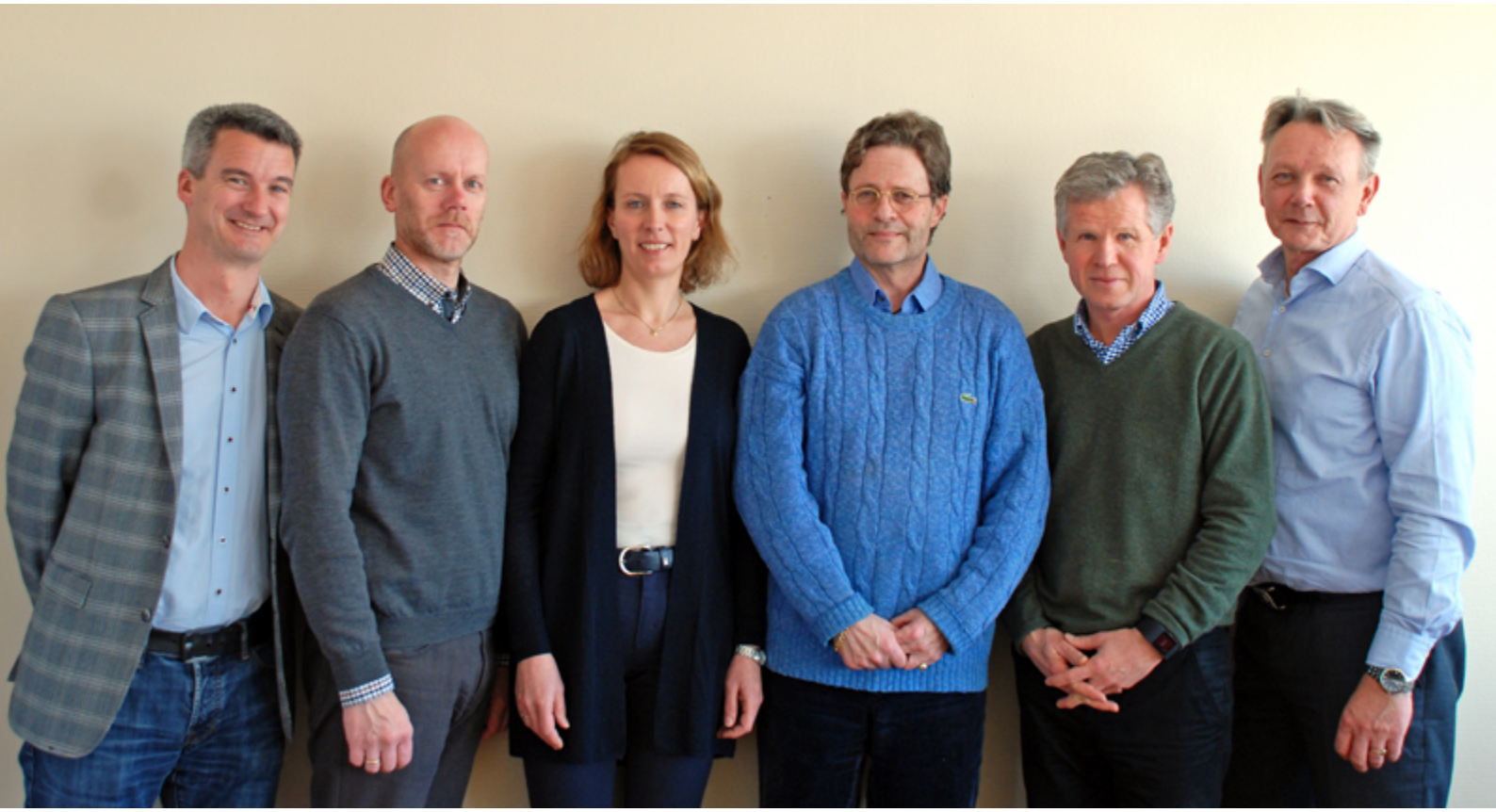

NORSKOGs styre i 2015:

Fra venstre: **Brede Bredesen Opset** (styremedlem), **Anders Børstad** (nestleder), **Anne Gjerlaugsen Delphin** (styreleder), **Haaken Eric Mathiesen** (styremedlem), **Anders Chr. Haneborg** (styremedlem) og **Arne Rørå** (adm. direktør).

Styrets beretning 2015

NORSKOG er en medlemsorganisasjon for skogeiere i hele Norge. Administrasjonen er lokalisert i Oslo. Konsernet består av morselskapet NORSKOG og datterselskapene NORTØMMER AS som driver tømmermegling, Norsk Skogsertifisering AS som er et sertifiseringsselskap, Glåmdal Skogservice AS som er totalleverandør av skogbrukstjenester, og Hovdmoen Terminal AS. NORSKOG eier også 46,7 % av FORAN AS som er mor i et skogtakseringsselskap, 50 % av ScandForest som driver forvaltning av skogeiendommer.

NORSKOGs resultat regnskap er gjort opp med et årsoverskudd på kr 812.122,- Driftsresultatet er betydelig påvirket av ekstraordinære kostnader til omlegging av pensjonssystemet fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon. Dette innebærer at pensjonsfondet overføres til ansatte med en regnskapseffekt på 2.250.000 millioner. For fremtiden vil dette gi vesentlige kostnadsreduksjoner. Det er foretatt betydelige omstillingstiltak i NORSKOG i 2015 som vil få effekt for 2016. NORSKOGs inntjening preges av svikt i internasjonale oppdragsinntekter som følge av at bistandsmidler har blitt kanalisert til å løse flyktningkrisen. NORSKOG har i 2015 solgt ut det vesentlige av sin eierpost i Foran Real Estate i Latvia med en gevinst på kr 4.361.000. NORSKOG har en konsernkonto ordning hvor all gjeld i selskapet akkumuleres opp på morselskap. Ved utgangen av 2015 er selskapet i brudd med covenants krav. Det har i hele omstillingsperioden vært tett og godt samarbeid med banken.

NORTØMMERs bokførte egenkapital er pr. årsskiftet 14.100.000. Driften gikk med underskudd i 2015. Det er gjennomført en rekke resultatforbedrende tiltak i løpet av 2015. Resultatutviklingen skiftet fra driftsunderskudd til overskudd høsten 2015. Trenden forsterkes i januar og februar 2016. Det er styrets oppfatning at endrede markedsforutsetninger og gjennomførte tiltak vil medføre positivt driftsresultat i 2016.

Styret har valgt å ikke konsolidere underkonsernet bestående av NORTØMMER AS og Glåmdal Skogservice AS. Hovdmoen Terminal AS er konsolidert inn i NORSKOG konsern regnskap.

Styret og daglig leder bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet. NORSKOG hadde i gjennomsnitt 19,5 årsverk i 2015, hvorav 4 kvinner og 16 menn.

Da flere av selskapenes stillingskategorier statistisk sett er mannsdominerte, er vår oppfatning at likestillingsspørsmålet er tilfredsstillende ivaretatt. Sykefraværet i morselskapet har i 2015 vært på 1,74 %, tilsvarende tall for konsernet er 1,70 %. Arbeidsmiljøet er tilfredsstillende og det har ikke vært skader eller ulykker i løpet av året. Konsernets virksomhet forurenser ikke det ytre miljø, den er miljøsertifisert og driver i henhold til lover og regler.

Oslo, 03.03.2016

Anne Gjerlaugsen Delphin
Styreleder

Anders Børstad
Nestleder

Haaken Eric Mathiesen
Styremedlem

Anders Christian Haneborg
Styremedlem

Brede Bredesen Opset
Styremedlem

Arne Rørå
Adm. direktør

Konsulentavdelingen

Kompetanse avgjør

Mer en noen gang har vi i 2015 sett at skogbruket har muligheter og utfordringer. Behovet for grønn og skogbasert næringsutvikling har blitt stadig tydeligere, samtidig som den lave foredlingsgraden av massevirke i Norge utfordrer næringen til å finne nye rasjonelle transport- og salgsmuligheter for virket. Kompetanse blir avgjørende for å oppnå resultater både for den enkelte eiendom og for næringen generelt.

NORSKOG har et sterkt fagmiljø, som resultat av lang erfaring med å betjene høyt kompetente medlemmer med faglig bistand, og mange års satsing på faglig utvikling. NORSKOG satser på å utvikle et fagmiljø som kan bidra til å utvikle alle sektorer i næringen. Vår ambisjon er at vi skal være det sterkeste fagmiljø i Norge, som har hovedfokus på skogeiers interesser.

Fagmiljø er videre en forutsetning for god nærings-politikk. En betydelig sideffekt av vårt arbeid med å holde en sterk fagavdeling med operativ erfaring fra alle ledd i skogbruket, er en kunnskapsbase for kvalitet i det næringspolitiske arbeid.

Faglig utvikling

Skal vi kunne tilby faglige tilbud som våre medlemmer og andre ønsker å benytte seg av, må vi være faglig oppdatert.

For å alltid være faglig på høyden deltar vi aktivt i ulike FoU-prosjekter. Prosjektene gjøres ofte i sam-arbeid med andre aktører som forsknings-institusjoner, andre skogorganisasjoner og medlemmer.

Bredt tjenestetilbud

NORSKOG har et bredt tilbud til skogeiere og andre som har behov for skogfaglige tjenester.
Spesielt har vi stor etterspørsel etter råd og tjenester innenfor spørsmål knyttet til:

- Skogbeskatning
- Verdsetting av skog for ulike formål, som generasjonsskifter, frivillig vern, kjøp og salg av skog
- Skogsertifisering
- Kartbaserte digitale forvaltningssystem
- Hogstkvantumsvurderinger

I tillegg jobber vi med, og tilbyr tjenester innenfor:

- Generell bistand ved eierskifter ut over skatt og verdsetting
- Bruk av GPS og IT-systemer som hjelpemidler i forvaltningen
- Strategisk planlegging/landskapsplanlegging
- Vedlikeholdsavtaler for skogbruksplaner og ressursoversikter
- Utvikling av georessurser (grus og mineraler)
- Utvikling av fallrettigheter og vannkraftressurser
- Generell skogforvaltning og bestyrelser
- Forvaltningsplaner for storvilt

Skogsertifisering

Skogsertifisering er en del av hverdagen i skog-forvaltningen. Systemene er ikke statiske, og vi må stadig tilpasse oss endringer i lovbestemte eller sertifiseringsdefinerte krav. I 2015 har det særlig vært arbeidet med revidering av PEFC-standarden. Denne ble internasjonalt godkjent på nyåret i 2016.

Slik revisjon må gjøres hvert 5. år, og NORSKOG er tungt involvert i disse prosessene. Vi har her fokusert på å sikre troverdigheten til sertifiserings-systemet, samt at regler og krav skal være faglig basert, tilpasset norske forhold og hva som kan inkluderes i skognæringen uten for store kostnader.

NORSKOG sammen med våre heleide selskaper Nortømmer og Norsk Skogsertifisering har samlet følgende sertifikater:

ISO 14001/PEFC Skogforvaltningssertifikat, i to versjoner tilpasset skogeiers ønske om egen involvering

ISO 14001/PEFC Sporbarhetssertifisering, CoC (for sertifisert virkesomsetning)

FSC™ (FSC-C103857) FM – Skogforvaltning

FSC™ (FSC-C103857) – CW-COC – Sporbarhetssertifisering inkludert Controlled Wood.

Skogbruk er internasjonalt

NORSKOG har som ambisjon å ha et fagmiljø på skog og skogbruk på nivå med de fremste i Europa. Skal vi makte dette og tilby tilsvarende kvalitet på våre tjenester i Norge, må vi operere i et internasjonalt miljø for å fange opp den faglige utvikling som skjer også utenfor landets grenser. Dette har vi lykkes med, og vi har i lengre tid solgt fagtjenester til internasjonale oppdragsgivere, som internasjonale investorer, industriselskap og bistandsorganisasjoner. Erfaringen fra denne type arbeid er at dette i vesentlig grad bidrar til faglig utvikling og styrking av vårt fagmiljø.

Markedet for denne type tjenester varierer og er følsomt for internasjonale konflikter og utfordringer. Omfanget de to siste år har vært noe lavere enn for de foregående år, som følge av flyktningutfordringene i Europa, og borgerkrigen i Ukraina som har ført til sterke omprioriteringer av ressursbruk.

NORSKOG har i 2015 særlig hatt oppdrag i Sentral-Asia, Balkan og Øst-Europa. Temaene har vært knyttet til næringsutvikling og bioenergi som kombinert nærings- og klimatiltak, samt tiltak for økt selvforsyning av energi.

NORSKOG har i 2015 vært involvert i følgende FoU- og større utredningsprosjekter:

Tittel	Samarbeidspartner
Bruk av høydeinformasjon fra matching av digitale flybilder for bestandstaksering av skog?	**Institutt for naturforvaltning ved NMBU, Viken Skog SA, Mjøsen Skog SA, Statskog, FORAN AS, AT Plan, Allskog SA, Vestskog SA**
Bærekraftig bruk av skogressursene i Norge; WP 6: Teste ut og tilpasse et nylig utviklet svensk beslutningsstøtteverktøy (Heureka) for norske skogforhold.	**Institutt for naturforvaltning ved NMBU, NIBIO, Svensk Landbruksuniversitet (SLU)**
Gjødsling av skog: effekter på volum- og biomasseproduksjon, karbonbudsjett og økonomi.	**NIBIO**
Hogsttidspunkt for granskogen på Vestlandet – en analyse ut ifra økonomisk lønnsomhet for skogeier.	**NORTØMMER**
Sammenlikning av erstatningspraksis ved båndlegging av skog i Norge med andre land.	**NMBU, Viken Skog og Glommen Skog**
Utredning av hva som er minste drivbare dimensjon i ulike driftssammenhenger.	**NIBIO**
Utvikle en ny versjon av Skoghåndboka som sist kom ut i år 2001.	**Det Norske Skogselskap**
Skatteprosjektet - Oppfølging av Skog22	**Felles med Skogeierforbundet og Statskog**
Bærekraftprosjektet - Oppfølging av Skog22	**Felles med Skogeierforbundet og Statskog**
Forhåndsrydding. Avklaring av når er forhåndsrydding lønnsomt, som grunnlag for mer nyansert informasjon om tiltaket.	**Samarbeid med Skogkurs Analyse av lønnsomhet ved forhåndsrydding**
Elgskader. Gjennom gang av eldre elgskadefelt, med skurforsøk, som grunnlag for å identifisere økonomisk effekt av skader, sett i forhold til hvordan de ble vurdert på skadetidspunktet.	**Fylkesmannen i Hedmark og Løvenskiold-Fossum**
Bildematching og droner. Oppfølging av prosjektet «Bruk av høydeinformasjon fra matching av digitale flybilder for bestandstaksering av skog».	**Muligheter knyttet til bildematching og bruk av droner. Samarbeid med NMBU.**
Naboorganisering. Effekter, muligheter og skranker for nabosamarbeid i skogforvaltning og drift.	
Viltkjøtt. Hvordan lykkes med økt verdiskaping og omsetningen av elgkjøtt - en studie av verdikjeden.	

NORTØMMER AS

For virksomsetningen vil 2015 først og fremst forbindes med skarp konkurranse, høy aktivitet og utfordrende utviklingsarbeid mot nye markeder. For NORTØMMER har det i 2015 ikke vært noe mål å øke volumet, men å øke lønnsomheten. Etter et krevende år i 2014 har det vært gjennomført en rekke tiltak for å styrke selskapets lønnsomhet. Gradvis har vi sett effekten av dette utover året. Samlet sett for året ble det et underskudd på drift, men siste kvartal og fram til skrivende stund så viser driften igjen et positivt resultat.

Tømmer og skogtjenester

Volumtallene for 2015 viser 1.335.000 m³ rundvirke, som er en marginal nedgang fra 2014. Skogkultur har vært et satsingsområde og vi har hatt en jevn økning i flere år. I 2015 passerte omsetning innen dette området 20 millioner kroner, og vi omsatte rundt 3 millioner planter, hvorav det meste ble levert ferdig satt i bakken. NORTØMMER kjøper både norske og svenske planter og søker til enhver tid å finne beste kvalitet på plantematerialet. For å skape leveringssikkerhet, men også for å konkurranseutsette det norske markedet, så importeres et betydelig volum fra Sverige. Etterhvert ser vi at også norske planteskoler har begynt å importere planter fra Sverige. Med skogkultursatsningen har NORTØMMER styrket sin rolle som totalleverandør av tjenester til skogeier.

Organisasjon

Nortømmer har sitt hovedkontor med administrasjon på Elverum. Virksomheten er ellers spredt over store deler av Norge, organisert som en- og tomannskontorer og støttet av enkelte faglige underleveranser fra NORSKOG. *Fullstendig oversikt over ansatte finner du på side 46.*

Konkurransesituasjon

2015 har vært et år preget av «borgerkrigen» mellom skogeierforeningene. Spesielt første halvår opplevde vi tømmerpriser mot skogeier som ikke var forankret nedstrøms mot industrien. Enkelte aktører har prioritert målet om økte markedsandeler fremfor lønnsomhet og har benyttet egenkapitalen for å nå dette målet. Dette er utfordrende for bransjen som helhet. Fordelen er at det leder til en kraftig trimming av virksomheten hos alle i tømmermarkedet og at det gir kraftig hogststimulans til skogeierne, noe fjorårets hogstrekord på landsbasis er et tydelig bevis på. For NORTØMMER er det et ansvar å sikre at stabile kunder og medlemmer av NORSKOG får det beste tilbudet. Vi tilstreber å være foretrukket tjenesteleverandør og konkurrerer så langt det kan forsvares av betalingsviljen i industrien. Hovedformålet er ikke nødvendigvis å vinne ethvert tømmerparti, men å være best over tid og sikre den konkurransenerven i markedet som skaper stabilt høye priser på tømmer. Vedvarende konkurranse gir kontinuerlig fokus på effektivitet, slik at skogeier får så mye som mulig igjen for tømmeret.

Driftssesongen

De nasjonale innmålingstallene fra tømmermålingen viser et totalt volum av rundvirke på over 11 millioner kubikkmeter, noe som igjen er ny avvirkningsrekord i Norge. Det er ikke virkesprisene, men konkurransen som har ført til høy avvirkning, det samme så vi i 2014. Dette er et viktig signal å ta med videre inn i drøftingene om organisering av skogbruket. Konkurranse øker ressursutnyttelsen, men samtidig må omsetningsleddene oppnå en viss størrelse for å kunne oppnå effektive løsninger for blant annet avvirkning, transport og ikke minst eksport. Tallene for 2015 viser at aktørene har vært dyktige til å finne nye avsetningskanaler og markedsmuligheter.

Markedet

NORTØMMER AS er det av omsetnings-leddene med lengst erfaring fra eksport av virke. Kombinasjonen av eksport og innen-lands salg skal sikre skogeierne full avsetning og markedets beste priser. Denne strategien er virksomhetens fremste tiltak for å avdem-pe regionale prissvingninger og redusere faren for langvarige negative konjunkturer. Samtidig er langt-rekkende avsetnings-kanaler nødvendig for å få solgt kvaliteter som er overflødige i norsk videreforedling, men som samtidig må omsettes for å utløse behovet i norsk treindustri. De ulike omsetningskanalene må holdes aktive for å være tilgjengelige når behovet oppstår, siden oppstart av leveranser krever betydelig merinnsats. Dette gir fleksibilitet i valg av optimale salgsruter.

Markedsutsikter

Massevirkeprisene har vært stabile og mode-rate gjennom hele 2015. Sagtømmerprisen har vært under press, men berget seg utover året som følge av valutasituasjonen.
En situasjon med lave valutakurser i både Norge og Sverige, er for tiden svært gunstig for Norge. I tillegg til sterk konkurranseevne mot eksportmarkedet for svensk industri, gjør den relativt svake norske kronekursen det gunstig å importere norske råvarer. En viktig tilleggseffekt er at svensk trelast av samme grunn har svekket konkurransekraft i Norge, og norsk tremekanisk industri analogt vinner markedsandeler. Den pressede prisen på sagtømmer mot Sverige gjenspeiles ikke i Norge, der avsetningen på sagtømmer for tiden er god. Når det gjelder massevirke forventes ingen store endringer, men stabilt prisnivå på dagens noe lave nivå. En joker i prisbildet er fremtiden for Norske Skog, der situasjonen er usikker.

Resultatregnskap for 2015

(tall i hele tusen)		Morselskap		Konsern	
Driftsinntekter og driftskostnader	**Noter**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**
Salgsinntekter		0	0	748 763	776 885
Prosjektinntekter		19 758	23 683	18 129	21 786
Avvirkningsavgift		1 724	1 597	1 724	1 597
Andre driftsinntekter		0	0	502	821
Tilskudd rentemidler		1 191	1 202	1 191	1 202
Sum driftsinntekter		**22 673**	**26 482**	**770 309**	**802 291**
Varekostnader		0	0	719 462	752 477
Prosjektkostnader		6 736	8 454	6 736	8 454
Lønns- og andre personalkostnader	**1**	12 733	13 408	28 829	28 084
Pensjonskostnader	**3**	3 097	1 697	3 801	2 299
Avskrivning på varige driftsmidler	**2**	56	56	1 326	827
Andre driftskostnader	**1**	4 775	4 186	19 168	18 231
Sum driftskostnader		**27 397**	**27 801**	**779 322**	**810 371**
Driftsresultat		**-4 724**	**-1 319**	**-9 013**	**-8 079**
Finansinntekter og Finanskostnader					
Renteinntekter fra foretak i samme konsern		715	110	0	0
Renteinntekter		92	248	409	568
Andre finansinntekter		4 363	1	4 970	232
Nedskriving av finansielle anleggsmidler		-37	-2 716	-37	-2 716
Rentekostnader		-650	-65	-862	-839
Rentekostnader fra foretak i samme konsern		-18	0	0	0
Andre finanskostnader		0	0	-1468	-215
Resultat av finansposter		**4 465**	**-2 423**	**3 013**	**-2 970**
Ordinært resultat før skattekostnad		**-259**	**-3 742**	**-6 000**	**-11 050**
Skattekostnad på ordinært resultat	**7**	-1 071	-190	-2 088	-1 994
Årsresultat		**812**	**-3 552**	**-3 912**	**-9 056**
Overføringer					
Avsatt til eiendomsrettsfond		3	93	3	93
Avsatt til annen egenkapital		809	0	0	0
Overført fra annen egenkapital		0	-3 645	-3 915	-9 149
Sum overført		**812**	**-3 552**	**-3 912**	**-9 056**

Balanse pr. 31.12.2015

(tall i hele tusen)		Morselskap		Konsern	
Eiendeler	**Noter**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**
Anleggsmidler					
Immaterielle eiendeler					
Goodwill	**2**	0	0	2 175	1 763
Utsatt skattefordel	**7**	823	0	3 665	1 477
Sum immaterielle eiendeler		**823**	**0**	**5 840**	**3 240**
Varige driftsmidler					
Tomter	**2**	0	0	4 827	4 827
Maskiner, inventar o.l	**2**	42	99	329	727
Sum varige driftsmidler		**42**	**99**	**5 156**	**5 554**
Finansielle anleggsmidler					
Investering i datterselskap	**4**	13 910	8 910	0	0
Investering i tilknyttede selskap	**4**	155	155	0	0
Investering i aksjer	**5**	1 852	8 484	2 554	9 161
Lån til tilknyttet selskap		1 239	1 187	1 239	1 187
Investeringer i andeler	**5**	453	453	453	453
Netto pensjonsmidler	**3**	2 024	4 096	2 657	4 874
Andre langsiktige fordringer		0	0	608	720
Sum finansielle anleggsmidler		**19 632**	**23 285**	**7 511**	**16 396**
Sum anleggsmidler		**20 497**	**23 384**	**18 507**	**25 190**
Omløpsmidler					
Varebeholdning	**10**	**0**	**0**	**9 083**	**17 665**
Fordringer					
Kundefordringer	**6, 10**	4 153	4 006	52 838	62 339
Fordringer på selskap i samme konsern	**6**	24 301	25 558	0	0
Utført, ikke fakturert arbeid		729	168	729	168
Andre fordringer		305	43	24 740	25 851
Sum fordringer		**29 487**	**29 774**	**78 307**	**88 358**
Kontanter og bankinnskudd	**9**	**10 550**	**4 498**	**11 184**	**5 495**
Sum omløpsmidler		**40 038**	**34 273**	**98 574**	**111 518**
Sum eiendeler		**60 535**	**57 656**	**117 081**	**136 708**

Balanse pr. 31.12.2015

(tall i hele tusen)		Morselskap		Konsern	
Egenkapital og gjeld	**Noter**	**2015**	**2014**	**2015**	**2014**
Egenkapital					
Kapital		5 581	5 581	5 581	5 581
Eiendomsrettsfond		3 055	3 052	3 055	3 052
Annen egenkapital		22 736	21 927	21 548	25 464
Sum egenkapital	**8**	**31 373**	**30 561**	**30 185**	**34 097**
Gjeld					
Avsetning for forpliktelser					
Pensjonsforpliktelse	**1**	1 070	885	1 070	885
Utsatt skatt	**7**	0	349	0	0
Sum avsetning for forpliktelser		**1 070**	**1 234**	**1 070**	**885**
Kortsiktig gjeld					
Gjeld til kredittinstitusjon	**10**	21 726	19 755	21 726	19 828
Leverandørgjeld	**6**	1 726	1 312	51 220	66 822
Betalbar skatt	**7**	69	84	69	84
Off. avgifter, skattetrekk m.m		1 552	1 931	3 352	3 470
Gjeld til konsern		1 089	172	0	0
Annen kortsiktig gjeld		1 930	2 608	9 458	11 523
Sum kortsiktig gjeld		**28 092**	**25 862**	**85 826**	**101 726**
Sum gjeld		**29 162**	**27 096**	**86 896**	**102 611**
Sum gjeld og egenkapital		**60 535**	**57 656**	**117 081**	**136 708**

Oslo, 3. mars 2016

Anne Gjerlaugsen Delphin
Styreleder

Anders Børstad,
Nestleder

Haaken Eric Mathiesen
Styremedlem

Anders Christian Haneborg
Styremedlem

Brede Bredesen Opset
Styremedlem

Arne Rørå
Adm. direktør

Kontantstrømoppstilling 1.1 - 31.12.2015

KONSERN

(tall i hele tusen)

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	**2015**	**2014**
Resultat før skatt	-6 000	-11 050
Betalbar skatt	84	-753
Ordinære avskrivninger	1 326	827
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	37	2 716
Gevinst finansielle anleggsmidler	-4 970	-357
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	2 218	-964
Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	2 482	14 159
Endring i andre tidsavgrensningsposter	- 979	-9 893
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	**-5 803**	**-5 315**
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Investering i aksjer i andre foretak	-26	-503
Investeringer i varige driftsmidler	-38	-583
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	198	500
Innbetalinger ved salg av aksjer	10 957	0
Endring i andre investeringer	-1 500	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	**9 591**	**-586**
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Opptak av ny gjeld (kortsiktig og langsiktig)	1 898	3 444
Nedbetaling langsiktig lån	0	-6 250
Brukt/tilført eiendomsrettsfondet	3	-150
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**1 901**	**-2 956**
Netto endring i likvider i året	**5 689**	**-8 857**
Kontanter og bankinskudd pr 1.1	**5 495**	**14 351**
Kontanter og bankinnskudd pr 31.12.	**11 184**	**5 495**

Noter til årsregnskapet

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Konsernregnskapet

Konsernregnskapet omfatter morselskapet og 3 datterselskaper. Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet var en økonomisk enhet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene i konsernet er således eliminert. Kontinuitetsmetoden er benyttet ved konsolideringen av alle datterselskapene slik at de bokførte verdiene i selskaps-regnskapene er videreført. Goodwill behandles som en residual og balanseføres med den andelen som er observert i oppkjøpstransaksjonen. Merverdier i konsernregnskapet avskrives over de oppkjøpte eiendelenes forventede levetid.

Aksjer og andeler i tilknyttet selskap og datterselskap

I selskapsregnskapet er aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper innarbeidet ihht. til kostmetoden.
I konsernregnskapet er tilknyttet selskap innarbeidet etter egenkapitalmetoden. Negative andeler føres ikke opp.

Salgsinntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmid-ler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Andre varige driftsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Langsiktige aksjer og andeler

Vurderes til det laveste av historisk kostpris og antatt salgsverdi.

Varer

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost (etter FIFO prinsippet) og virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringene og andre fordringer oppføres til pålydende, med fradrag for tapsavsetninger.

Prosjektarbeider

Regningsarbeider føres løpende til inntekt.

Pensjoner

Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Estimatavvik og planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor). Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

Skatter

Skatter kostnadsføres når de påløper, det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt.
Utsatt skatt og utsatt skattefordel er presentert netto i balansen.

Note 1 Lønnskostnader og godtgjørelser

Tallene i oppstillingene nedenfor er angitt i hele tusen.	Morselskap		Konsern	
	2015	**2014**	**2015**	**2014**
Lønninger	10 795	11 381	24 591	23 903
Arbeidsgiveravgift	1 655	1 837	3 640	3 688
Pensjonskostnader	3 097	1 697	3 801	2 299
Andre ytelser	283	190	598	492
	15 830	**15 105**	**32 630**	**30 383**
Antall årsverk	16,5	19,5	49	49
Ytelser til daglig leder				
Lønnskostnader	1 677			
Pensjonskostnader	180			
Andre godtgjørelser	14			
Godtgjørelse til styret	210			

I tillegg til deltakelse i kollektiv pensjonsordning har administrerende direktør en avtale om særskilt begrenset pensjon for å muliggjøre redusert stilling eller endret funksjon fra fylte 62 år. Pensjonsrettighetene opparbeides frem til fylte 61 år, og utbetales i årlige like store summer de 5 påfølgende år. Det foretas løpende kostnadsføring og avsetning til dekning av forpliktelsen med 180.

Revisor	**Morselskap**	**Konsern**
Honorar lovbestemt revisjon	124	408
Honorar regnskapsteknisk bistand	45	91
Annen bistand	39	40
Sum	**207**	**539**

Godtgjørelsen er eks.mva.

Note 2 Varige driftsmidler

	Morselskap		Konsern	
	Inventar	**Goodwill**	**Tomt**	**Inventar**
Anskaffelseskost pr 1.1.	1 146	2 938	4 827	2 765
Tilgang	0	1 500	0	14
Avgang	0	0	0	-250
Sum kostpris	**1 146**	**4 438**	**4 827**	**2 529**
Akkumulerte avskrivninger 01.01	1 047	1 175	0	1 962
Årets ordinære avskrivninger	56	1 088	0	238
Akkumulerte avskrivninger 31.12	**1 104**	**2 263**	**0**	**2 200**
Bokført verdi 31.12	**42**	**2 175**	**4 827**	**329**
Prosenter for avskrivninger	10-33%	20%	0%	10-33%

Ervervet goodwill i konsernet avskrives over 3 år. Ervervet goodwill i 2013 avskrives over 5 år.
Goodwill vil være fullt nedskrevet pr. utgangen av 2017.

Note 3 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Konsernet gikk i 2015 fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon for alle ansatte unntatt en pensjonist som fremdeles arbeider og en sykemeldt arbeidstaker som ihht avtalen ikke kan overføres til innskuddsbasert ordning. Ordningen gir definerte fremtidige ytelser avhengig av antall opptjeningsår og den til enhver tid gjeldende avkastning som den enkelte medarbeider får på sine midler. Opparbeidet kapital og fremtidig risiko i forbindelse med innskudd til pensjonsordningen hviler ikke lenger på selskapene men på hver enkelt medarbeider.

	Morselskap		Konsern	
	2015	**2014**	**2015**	**2014**
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	446	687	568	808
Administrasjonskostnad	26	26	41	40
Avkortning/oppgjør	-4 714	0	-5 126	0
Finanskostnad	6 844	663	7 341	673
Netto pensjonskostnad	**2 601**	**1 377**	**2 824**	**1 522**
Beregnede pensjonsforpliktelser	-2 104	18 425	2 937	21 212
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	2 195	-14 160	-3 110	-17 040
Estimerte netto pensjonsmidler	-91	4 265	-173	4 172
Ikke resultatførte estimatendringer	-763	-6 552	-1 304	-7 174
Arbeidsgiveravgift	-100	-924	-110	-988
Netto pensjonsforpliktelse 31.12. (- = eiendel)	**-954**	**-3 211**	**-1 586**	**-3 989**
Bokført verdi 01.01	-3 211	-3 159	-3 989	-3 910
Resultatført kostnad	2 601	1 377	2 824	1 522
Innbetalt inkl. arb.avg	-345	-1 428	-421	-1 601
Bokført verdi 31.12	**-954**	**-3 211**	**-1 586**	**-3 989**
Økonomiske forutsetninger				
Diskonteringsrente	2,70 %	2,30 %		
Forventet lønnsregulering	2,50 %	2,75 %		
Forventet pensjonsøkning	0,00 %	0,20 %		
Forventet G regulering	2,25 %	2,50 %		
Forventet avkastning på fondsmidler	3,30 %	3,20 %		

Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er lagt til grunn vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring.

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon.
Selskapets to pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

	Morselskap		Konsern	
	2015	**2014**	**2015**	**2014**
Pensjonspremie innskuddsordning er kostnadsført med:	496	320	977	777
Sum pensjonskostnader	**3 097**	**1 696**	**3 801**	**2 299**

Note 4 Investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Investeringer i datterselskapene og de tilknyttede selskapene vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet.
I konsernregnskapet vurderes tilknyttede selskaper etter egenkapitalmetoden.

Morselskap:	Forretnings-kontor	Kostpris	Bokført verdi	Eierandel	Resultat 100 %	Egenkapital 100 %
Datterselskaper:						
NORTØMMER AS	Elverum	13 510	13 510	100 %	-3 366	14 109
Norsk Skogsertifisering AS	Oslo	400	400	100 %	-4	340
		13 910	**13 910**			
Datterselskap i NORTØMMER AS:						
Glåmdal Skogservice AS	Eidskog	5 000	5 000	100 %	297	1 253

Tilknyttede selskaper:	Kostpris	Bokført verdi	Eierandel
Morselskap:			
Scandforest AS	155	155	50,00 %
Foran AS	3 225	0	46,70 %
	3 379	**155**	

Konsern:				Andel resultat
Scandforest AS	155	0	50,00 %	0
Foran AS	3 225	0	46,70 %	0
	3 379	**0**		**0**

Note 5 Aksjer og andeler i andre selskaper

Langsiktige aksjer

	Antall aksjer	Pålydende	Verdi i balansen
SIA Foran Real Estate	730	€ 142	788
Norteak AS	263 724	kr 0,13	500
SIA Forestate	626	€ 1	417
Norwegian Forestry Group AS	300	kr 0,1	30
Skog-Data AS	83	kr 1	116
Bio Oil AS	334	kr 0,1	-
Sum mor			**1 852**
Konsern			
Langsiktige aksjer mor			1 852
Hovdmoen Terminal AS	67	1,5	111
Drammensregionens Virkesområde AS	50	1000	503
Tømmerkaier AS	26	1000	26
Tømmerterminaler AS	125	1	64
Sum konsern			**2 554**

Note 5 Aksjer og andeler i andre selskaper (forts.)

Langsiktige andeler

	Anskaffelseskost	Bokført verdi
Ringerike Næringsforum BA	1	1
Skogbrukets Kurssenter AS	452	452
Sum	**453**	**453**

Note 6 Mellomværende med selskap i samme konsern

	2015	2014
Andel konsernkonto bank	24 301	25 558
Fordringer inkludert i kunder	476	576
Sum konsernfordringer	**24 777**	**26 134**
Gjeld inkludert i leverandører	166	421
Sum konserngjeld	**166**	**421**

Note 7 Skatt

	Morselskap	Konsern
Resultat før skatt	-259	-4 140
Gevinst salg aksjer, skattefritt	-4 361	-4 361
Permanente forskjeller	38	84
Endring midlertidige forskjeller	2 499	2 793
Årets skattegrunnlag	**-2 084**	**-5 624**
27% skatt	**0**	**0**
Årets skattekostnad består av:		
Formuesskatt	69	69
For lite avsatt skatt tidligere år	31	31
Årets betalbare skatt på inntekt	0	0
Sum	**100**	**100**
Endring utsatt skatt	-1 171	-2 188
Total skattekostnad	**- 1 071**	**-2 088**
Betalbar skatt i balansen:		
Formuesskatt	69	69
Årets betalbare skatt på inntekt	0	0
Skyldig betalbar skatt (+)/til gode(-)	**69**	**69**

Note 7 Skatt (forts.)

Spesifikk grunnlag utsatt skatt morselskap:	31.12	01.01	Endring
Varige driftsmidler	-88	-81	7
Kundefordringer	-100	-50	50
Regnskapsmessig avsetning	-1 070	-885	185
Pensjon	954	3 211	2 257
Sum midlertidige forskjeller	**-304**	**2 195**	**2 499**
Skattemessig fremførbart underskudd	-2 987	-903	0
Grunnlag beregning utsatt skatt	**-3 290**	**1 292**	**4 997**
Utsatt skattefordel 25 % / Utsatt skatt 27 %	**-823**	**349**	**-1 171**

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 27 % av resultat før skatt:	Morselskap	Konsern
Skatt på årets resultat beregnet med nominell skattesats (27 %)	-70	-1 118
Skattekostnad i resultatregnskapet	-1 071	-2 088
Avvik	**1 001**	**970**

Avvik forklart:	Morselskap	Konsern
Skatt på formue	69	69
For lite avsatt formueskatt tidligere år	31	31
Skatt på permanente forskjeller (27 %)	-1 167	-1 155
Skatt på konsernbidrag	0	-209
Effekt endring skattesats utsatt skattefordel 25 % / 27 %	66	293
Sum forklart	**-1 001**	**-970**

Spesifikk grunnlag utsatt skatt konsern:	31.12	01.01	Endring
Varige driftsmidler	132	277	-145
Kundefordringer	-690	-629	-61
Regnskapsmessige avsetninger	-1 070	-885	-185
Pensjon	1 425	3 827	-2 401
Sum midlertidige forskjeller	-203	2 590	2 794
Skattemessig fremførbart underskudd	-14 457	-8 061	
Grunnlag beregning utsatt skatt	**-14 660**	**-5 471**	
27% Utsatt skatt	**-3 665**	**-1 477**	

Note 8 Egenkapital

Morselskap:	Kapital	Eiendoms-rettsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.	5 581	3 052	21 927	30 561
Brukt(-)/ Tilført(+) eiendomsrettsfond		3		3
Årsresultat			809	809
Egenkapital pr 31.12.	**5 581**	**3 055**	**22 736**	**31 373**

Note 8 Egenkapital (forts.)

Konsern:	Kapital	Eiendoms-rettsfond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01	5 581	3 052	25 464	34 097
Brukt(-)/ Tilført(+) eiendomsrettsfond		3		3
Årsresultat			-3 915	-3 915
Egenkapital pr 31.12.	**5 581**	**3 055**	**21 549**	**30 185**

Note 9 Bundne midler

	Morselskap	Konsern
Av bankinnskudd er bundet i skattetrekksmidler	441	1 072
Bankinnskudd bundet til prosjekter	887	887
Sum bundne midler	**1 328**	**1 959**

Eiendomsrettsfondet er pr. 31.12.2015 på 3 055. Eiendomsrettsfondet har egne vedtekter og disponeres av styret.

Note 10 Pantstillelser og garantier

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	Morselskap	Konsern	Pant
Gjeld til kredittinstitusjoner	21 726	21 726	30 000
Gjeld sikret ved pant			
Valutafasilitetskonto	11 946	11 946	30 000
Fasilitetskonto	9 781	9 781	30 000
Sum	**21 726**	**21 726**	
Balanseført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet:			
Varelager	0	9 083	30 000
Driftstilbehør	42	329	30 000
Kundefordringer	4 153	52 838	30 000
Tomt	0	4 827	30 000
Sum	**4 195**	**67 077**	

Til sikkerhet for alt ansvar selskapet har eller måtte få til kredittinstitusjonen stilles ovenevnte eiendeler som sikkerhet pålydende kr 30 000 000. Det er i tillegg stilt selvskyldnerkausjon fra Nortømmer AS, Glåmdal Skogservice AS og Norsk Skogsertifisering AS, pålydende kr 30 000 000 til sikkerhet for fasilitetskonto og valutafasilitetskonto tilknyttet avtale om Cash Pool konsern.

Note 11 Transaksjoner med nærstående partner

Kjøp av varer og tjenester	2015	2014
NORTØMMER AS (administrative tjenester)	2 146	2 526
Norsk Skogsertifisering AS	200	224

Tlf : 23 11 91 00
Fax: 23 11 91 01
www.bdo.no

Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Vika
0121 Oslo

Til generalforsamlingen i Norskog

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norskog som består av selskapsregnskap, som viser et overskudd på kr 812 122, og konsernregnskap, som viser et underskudd på kr 3 912 307. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapet og konsernet Norskog' finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 3. mars 2016
BDO AS

Hans Petter Urkedal

Hans Petter Urkedal
Registrert revisor

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

NORSKOG Vedtekter

Stiftet 24. august 1950
Vedtatt 21. april 2006

§ 1 FORETAK

NORSKOG er en forening med vekslende kapital og medlemstall.

§ 2 FORMÅL

NORSKOG har til formål:

a) å samle grunneiere til næringspolitisk samarbeid for skognæringen og virksomhet i tilknytning til medlemmenes eiendomsressurser.

b) å fremme en sunn økonomisk utvikling innen den totale forvaltning av en eiendom basert på en sterk eiendomsrett.

c) å ivareta medlemmenes interesser overfor myndighetene, organisasjoner og samfunnet for øvrig. NORSKOG skal arbeide for en mest mulig rasjonell og kostnadseffektiv struktur på omsetningen av skogprodukter.

d) NORSKOG kan ved innskudd eller på annen måte stifte og delta i foretak både nasjonalt og internasjonalt av betydning for å fremme medlemmenes og NORSKOGs formål.

§ 3 MEDLEMMER

Som medlemmer av NORSKOG opptas:

- Alle som eier skog og/eller utmark.
- Medlemmer kan opprettholde sitt medlemsskap også etter at de har overdratt eiendommen til andre. Kontingenten til NORSKOG fastsettes av styret.
- Personer og juridiske enheter med tilknytning og interesse for skog- og utmarksnæring kan innvilges medlemskap. Søknaden(e) behandles individuelt av styret. Denne medlemsgruppen har møterett, men ikke stemmerett på foreningens årsmøte. Kontingenten fastsettes av styret.

Ved søknad om medlemskap må det gis oppgave over hele det produktive skogareal av høy, middels og lav bonitet, uproduktive arealer som uproduktiv skog, båndlagte arealer, fjell, myr, etc., samt opplysning om normal avvirkning. Ved annet grunnlag for medlemsavgift fastsettes denne av styret.

Utmeldelse av NORSKOG må skje skriftlig innen utgangen av et kalenderår. Medlem som har handlet i strid med NORSKOGs formål, eller med dens vedtekter eller bestemmelser truffet i henhold til dem, kan ekskluderes ved beslutning av styret. Beslutningen kan innankes for årsmøtet. Medlem som trer ut av NORSKOG har intet krav på NORSKOGs midler. Ved oppløsning gjelder forøvrig bestemmelsene i § 12.

§ 4 AVVIRKNINGSAVGIFT

Medlemmene skal betale en årlig avvirkningsavgift til NORSKOG. Avvirkningsavgiften og dens beregningsgrunnlag fastsettes av årsmøtet etter forslag fra styret. Avgiften kan graderes.

I særlige tilfelle kan styret gjøre unntak fra bestemmelsen om beregning av avgiften og fra satsene for den. Årets avvirkningsavgift skal innbetales innen 1. juni.

§ 5 EIENDOMSRETTSFOND

NORSKOGs eiendomsrettsfond har som formål å fremme retten til ressursene på medlemmenes eiendommer i tilfeller der denne trues. NORSKOGs styre legger til enhver tid føringer for eiendomsrettsfondets anvendelse.

§ 6 STYRE

NORSKOGs styre består av 5 styremedlemmer med 2 vara-medlemmer som velges på årsmøte for 2 år av gangen. Hvert år uttrer vekselvis 2 eller 3 medlemmer og 1 varamedlem, første gang etter loddtrekning, senere de medlemmer som siden siste valg har fungert lengst. Styrets leder og nestleder velges av årsmøtet for 1 år av gangen, ved særskilt valg. Styremedlemmene skal primært velges blant NORSKOGs medlemmer. Styret kan oppnevne utvalg av NORSKOGs medlemmer til å behandle særlige saker.

Til gyldig styrebeslutning kreves det at styrets leder eller nestleder og minst 2 av de øvrige styremedlemmer er til stede. Alle beslutninger fattes med alminnelig stemmeflertall blant de møtende. Står stemmene likt gjør styreleders stemme utslaget. Hvert av styrets medlemmer kan forlange styremøte avholdt.

NORSKOG forpliktes av styreleder eller nestleder alene, eller av 2 styremedlemmer i fellesskap. Styret kan meddele prokura.

Styret skal lede NORSKOG overensstemmende med vedtekter og årsmøtets beslutninger og gjeldende lover og regler forøvrig.

Styret skal ved regelmessige møter nøye følge driften og fremme NORSKOGs interesse og formål. Styret ansetter administrerende direktør. Administrerende direktør har den daglige ledelsen av foreningens virksomhet.

Årsmøtet fastsetter styrets samlede honorar, møte- og reisegodtgjørelse.

§ 7 VALGKOMITE

Årsmøtet velger etter forslag fra styret en valgkomité på 3 medlemmer for 2 år av gangen, idet 1 medlem trer ut hvert år, første og annen gang etter loddtrekning, senere det medlem som siden siste valg har fungert lengst. Årsmøtet velger komitéens leder for 1 år av gangen.

§ 8 ÅRSMØTE

Årsmøte er NORSKOGs høyeste myndighet. Årsmøte er åpent for alle medlemmer. Årsmøte holdes hvert år innen april måneds utgang. Innkalling skjer ved styrets formann med minst 14 dagers varsel i brev til medlemmene. Årsmøte ledes av styreleder eller en av årsmøtet valgt møteleder.

På årsmøtet behandles:

1. Styrets beretning om NORSKOGs virksomhet i det forløpne år og årsregnskap, som fremlegges i revidert stand, avsluttet pr. 31. desember. Disponering av årsresultatet etter innstilling fra styret.
2. Styrets forslag til avvirkningsavgift.
3. Valg av
   a) Styre
   b) Leder
   c) Nestleder
   d) Valgkomité og dens leder
   e) Eventuelt valg av ny revisor
4. Fastsettelse av godtgjørelse til styret
5. Andre saker som er oppført i innkallelsen

Medlem som ikke møter personlig kan stemme ved skriftlig fullmakt til annet medlem eller funksjonær.

Alle beslutninger fattes med alminnelig stemmeflertall når ikke vedtektene bestemmer noe annet. Står stemmene likt, gjør styreleders stemme utslaget.

§ 9 EKSTRAORDINAERT ÅRSMØTE

Ekstraordinært årsmøte holdes etter beslutning av styret, eller når det kreves av minst 10 % av stemmeberettigede medlemmer.

Ekstraordinært årsmøte innkalles med minst 14 dagers varsel i brev til hvert enkelt medlem. De saker som skal behandles, blir å anføre i innkallelsen. Saker som noe medlem forlanger behandlet på ekstraordinært årsmøte skal tas med i innkallelsen hvis styret har fått skriftlig anmodning om dette innen 14 dager før ekstraordinært årsmøte skal holdes. Ekstraordinært årsmøte ledes av styrets leder eller en møteleder valgt av møtet.

§ 10 MEDLEMSDISTRIKTER

For å styrke den faglige og sosiale kontakten og samarbeid mellom NORSKOG og dens medlemmer og mellom disse innbyrdes, skal medlemmene fortrinnsvis innen hvert fylke eller for en region (flere fylker) utgjøre et distrikt. Distriktet har eget utvalg på 2 - 4 medlemmer valgt på distriktsårsmøte for to år av gangen.

Hvert år uttrer vekselvis 1 eller 2 medlemmer. Distriktsårsmøtet velger utvalgsleder for 1 år av gangen. Valgkomité bestående av 2 medlemmer velges av distriktsårsmøtet.

Distriktsårsmøtet holdes hvert år innen juni måneds utgang. Her skal distriktsutvalget behandle politiske, organisasjonsmessige og faglige temaer som opptar medlemmene samt avholde valg.

NORSKOGs styre trekker opp retningslinjer for distriktsutvalgets virksomhet. NORSKOG stiller til disposisjon for distriktsutvalgene årlig et beløp til dekning av løpende driftsutgifter innenfor en økonomisk ramme fastsatt av NORSKOGs styre.

§ 11 VEDTEKTSFORANDRINGER

Forslag om forandringer i vedtektene må behandles på årsmøte. Til gyldig vedtak av slikt forslag kreves at minst 2/3 av de avgitte stemmer er for forslaget. Det skal stå i innkallingen hva forandringen gjelder.

§ 12 OPPLØSNING

Beslutning om NORSKOGs oppløsning må, for å være gyldig, være fattet med 3/4 flertall av de møtende på årsmøte og gjentas med tilsvarende flertall på første ekstraordinære årsmøte som tidligst kan holdes 1 måned senere.

Styret forestår i så fall avviklingen og treffer bestemmelse om hvorledes det skal forholdes med NORSKOGs arkiv m.m. Besluttes NORSKOG oppløst, skal alle forpliktelser dekkes. Foreningens formue skal i så fall overdras til en skogeiersammenslutning med lignende formål eller anvendes til fremme av tiltak innen norsk skogbruk etter vedtak i siste ekstraordinære årsmøte.

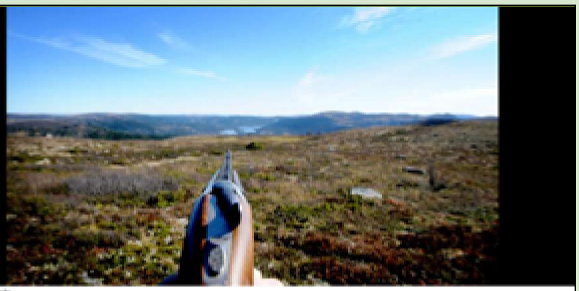

Foto: Mariann Tvete

Norskog vil kutte moms på jakt

Staten gir seg selv en stor konkurransefordel når bare private grunneiere må skatte av jaktsalg, mener Norskog. De vil ha skattefritak for alle.

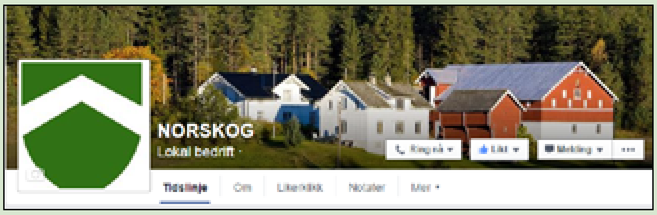

JAKT-MOMS

Vurderer å klage staten inn for ESA

Ingen løsning i sikte: Norskog ser fortsatt langt etter et svar fra Finansdepartementet om likestilling av salg av jaktrettigheter fra offentlig og privat grunn.

Norskog mener staten gir seg selv en stor konkurransefordel ved salg av jakt- og fiskerettigheter. De vurderer en klage til ESA.

FOR MANGE FRITAK
«Det hele blir en parodi.»

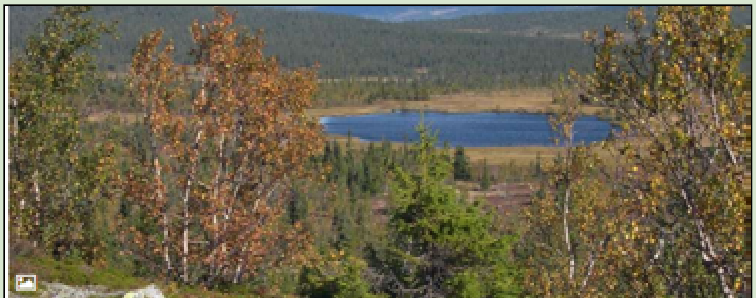

Ekspropriert: Hemmeldalen naturreservat (bildet) ble opprettet 24. november 2000, og Svartåsfjellet naturreservat 10. juni 2005. I underkant av 60 000 dekar av Anders Kiærs eiendom, Rognar gård, strakte seg inn i begge. Foto: Ragnar Ødegaard

Grunneiernes erstatninger økes med 25 prosent

Grunneierne kan forvente 25 prosent høy... eiendommen deres, etter at Anders Kiær...

TONE C. S. THORGRIMSEN

...@nationen.no |

Del

...et ganske land har grunn til å glede seg ... falt i Nord-Østerdal tingrett i august, ...anisasjonen Norskog.

Seier i Høyesterett!

Det har i dag blitt avsagt en prinsipielt viktig dom i Høyesterett. NORSKOG har vært økonomisk og faglig støttespiller også i denne saken, som gjelder forståelsen av tomtefesteloven § 15 ledd nr. 2. Avgjørelsen er gledelig for grunneiere og viktig for eiendomsretten.

Styrk den private eiendomsretten

ARNE RØRÅ

Tweet | Anbefal | Del

I Norge har eiendomsretten vært under sterkt press fra storsamfunnet i lang tid. Samfunnets respekt for privat eiendom reflekteres i hvordan båndlegging av privat eiendom erstattes.

Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så...

Hovedproblemet: Det er særlig prisreguleringen, boplikt, og eierform som er et problem for skogbruket i konsesjonsloven, mener Norskog. – Jeg kan vanskelig se for meg noen annen næring i Norge som gir de mulighetene som skogen gjør i et «grønt skifte», derfor er jeg ekstra glad for at Skei Grande bar med på arbeidet, sier Gaute Nøkleholm. (Foto: Tor Jostein Sørlie)

Lover drahjelp i konsesjonssaken

Venstrelederen lover drahjelp i konsesjonssaken.

BONDEBLADET

redaksjonen@bondebladet.no |

Tweet | Anbefal | Del

Under et åpent møte i tankesmia Civita i dag uttrykte T... Skei Grande at hun hadde gått til valg på «det grønne skiftet» og var oppmerksom på utfordringene som konsesjonsloven utløser i skognæringen, skriver Norsk... en pressemelding.

Ja til tømmerutskiping på Lierstranda

Skognæringen fikk en julegave de gleder seg stort over: Tilgang til Lierstranda.

HERBORG BERGAPLASS
herborg.bergaplass@dt.no
93001633

Lier kommune og eiendomsselskapet Eidos ble nemlig enige om å gi næringen tilgang til bruk av Lierstranda for utskiping av virke.

NORSKOG har engasjert seg kraftig i saken.

– Dette er en gledens dag for hele verdikjede i en stor og viktig skogregion, uttalte Gaute Nøkleholm i NORSKOG til trenytt.no.

I august sa Lier-rådmann Hans-Petter Christensen til Drammens Tidende at Lier ble presset fra flere kanter i denne saken. Christensen sa rett ut at det var eier av området, Eidos Eiendomsutvikling AS, som satt med kortene når det gjelder bruken av tømmerterminalen.

Eidos sa i utgangspunktet nei til tømmerutskiping, men har altså ombestemt seg.

Lierstranda er svært viktig for utskiping av masse- og pallevirke for hele regionen, fra Drammen og langt nordover i Oppland.

Det er ifølge Nøkleholm snakk om flere milliarder i verdiskaping og flere tusen arbeidsplasser som hviler på muligheten for effektiv transport uten omlastinger, fra havn til verdensmarkedet.

– Derfor er det svært viktig og gledelig at Eidos har innvilget søknaden om bruk. Nå starter arbeidet med å få på plass en flytende kaifront ved Lierstranda, skriver trenytt.no.

Skeptisk til Scheel-utvalget

Det regjeringsoppnevnte Scheel-utvalget leverte sitt forslag til nytt skattesystem i desember. Norskogs ekspert på innbetalinger til statskassa, Benthe Løvenskiold, er bekymret for konsekvensene for skogbruket, dersom forslagene blir gjennomført.

TEKST: JOHS. BJØRNDAL

Scheel-utvalgets hovedanliggende – man- ... tert at det bør være en nær sammenheng mellom satsene i selskaps- og personbeskatningen, for å forhindre at det legges store ressurser i pengeflytting. Dermed foreslår utvalget at også den generelle satsen for personbeskatning reduseres fra 27% til 20%. Også toppskattsatsene som de med høye inntekter betaler oppå dette, foreslåes endret. Såkalte eierinntekter foreslåes beskattet med 41%, noe som vil samsvare med marginalskatten på lønnsinntekter.

ØKT BOLIGBESKATNING

I sum representerer de reduserte satsene en skattereduksjon på rundt 200 milliarder, nesten 1/5-del av statsbudsjettet. Dette må naturligvis kompenseres på en eller annen måte, og en av grepene er å skjerpe beskatningen på bolig. Den lave ligningsverdien gjør det i dag attraktivt å plassere pengene i boliger, i langt større grad enn i aksjer eller bankinnskudd som formuebeskattes fullt ut. Når gevinsten ved salg også er skattefri har uforholdsmes- ...

...ene fra gåsa, slik at man får mest mulig fjær og minst mulig hvesing.

Hun mente skattesystemet har stor effekt på aktiviteten i skogbruket. Overgangen fra flat kapitalbeskatning på 28% til vanlig inntektsbeskatning (med opp mot 50% beskatning for skogeiere med høye inntekter) i 2006, mente hun hadde redusert den årlige avvirkningen i landet med 400-500 000 m^3.

Men hun fant faktisk sider ved Scheel-utvalgets forslag som ikke utløste hvesing: – Lavere skatt på alminnelig inntekt er positivt, en del vil få lavere marginalskatt. Et høyere bunnfradrag på formuesskatt er også positivt (dette er foreslått økt fra 1,2 millioner kroner i 2015 til 2,13 millioner).

BEKYMRET FOR «SKOGFAKTOREN»

Men dette kan fort spises opp av at formuesgrunnlaget økes. Skogeierne betaler i dag formuesskatt basert på en vurdering av årlig avkastning, her ble det i 2005-06 nedlagt et betydelig arbeid i å produsere ...alet kaster av ...nitetsklasser ... For å finne ...eres denne ...n med den ... først satt til ...den 2009 har ... skogens lig... den jablong... multiplisert ...verdier bety... mildt sagt. ... derfor først ...nne skogfak... ...al lettelse av ... forsvinnende liten i forhold til økningen i formuesskatt dersom markedsverdiene skal legges til grunn, sa hun.

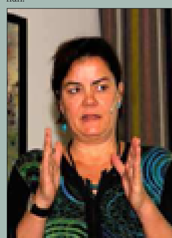

SKEPTISK: Benthe Løvenskiold er redd for at Scheel-utvalgets innstilling kan medføre en mangedobling av formuesskatten for skog. Foto: Astri Kløvstad.

GRØNT SKIFTE

Skogens skattekrav for et grønt skifte

Skogeierne samler seg til skattekamp før høstens mange skattereformer. – Hvis regjeringen virkelig mener alvor med et grønt skifte, bør de lytte, sier Norskog.

DET STORE BILDET
«Dessverre blir helhetsperspektivet fort borte når fagøkonomene har ansvaret.»

Tillitsvalgte i 2015

Styret hadde følgende sammensetning:

Styreverv	Navn	Kommune
Styreleder	Anne Gjerlaugsen Delphin	Kongsvinger
Nestleder	Haaken Eric Mathiesen	Hurdal
Styremedlem	Anders Børstad	Verdal
Styremedlem	Anders Chr. Haneborg	Aurskog-Høland
Styremedlem	Brede Bredesen Opset	Grue
Varamedlem	Eirik Jensen	Nome
Varamedlem	Mette Marie Heiberg	Sogndal

Valgkomiteen hadde følgende sammensetning:

Leder	Thomas Meinich	Åmot
	Erik Toverud	Aurskog-Høland
	Carl Otto Løvenskiold	Bærum

Distriktsstyrene hadde følgende sammensetning:

Hedmark		
Styreleder	Brede Bredesen Opset	Grue
Nestleder	Ellen Cathrine Burchardt	Stor-Elvdal
	Ulrich Peter Kössler	Sør-Odal
Midt-Norge		
Styreleder	Kjell Erik Hansen	Steinkjer
Nestleder	Anton Jenssen	Inderøy
	Per Hembre	Meråker
	Eilif Peder Folstad	Grong
	Anders Børstad	Verdal
Telemark/Agder		
Styreleder	Pål Kirkeby	Drangedal
	Sten Roger Thorstensen	Skien
Vestfold/Buskerud/Oppland		
Styreleder	Sven Brun	Ringerike
	Peter Einar Lie	Ringerike
	Kjell Lie	Lardal
Østfold/Akershus		
Styreleder	Anders Chr. Haneborg	Aurskog-Høland
	Kjetil Simonsen	Aurskog-Høland
	Arnt Astrup	Rømskog
	Fredrik Gedde	Aurskog-Høland
	Kristian Lange	Nes

Representasjon i 2015

Det norske Skogselskap, Representantskapet:
Arne Rørå

Eidsvold Værks Skogpris:
Erling Bergsaker

NIBIO:
Arne Rørå (styremedlem)

Norsk Virkesmåling:
Per Kveseth (vara til styret)
Hans Wimmer (medlem i representantskapet)

Utviklingsfondet for skogbruket:
Erling Bergsaker (styremedlem)
Gaute Nøkleholm (vara)

Skogtiltaksfondet:
Erling Bergsaker (styremedlem)
Arne Rørå (vara)

Norwegian Forestry Group AS:
Erling Bergsaker (styremedlem)

Kontaktutvalget for rovvilt sentralt:
Gaute Nøkleholm

Skogkurs:
Gaute Nøkleholm (styreleder)
Anne Gjerlaugsen Delphin (vara)

FORAN AS:
Erling Bergsaker (styremedlem)
Gaute Nøkleholm (vara)

FORAN Real Estate SIA:
Arne Rørå (styreleder)

NORTEAK AS:
Arne Rørå (styremedlem)

Skogbrukets Landsforening:
Gaute Nøkleholm (styremedlem)

Sentralt rentemiddelutvalg:
Erling Bergsaker (nestleder)
Gaute Nøkleholm (vara)

NORTØMMER AS:
Arne Rørå (styreleder)
Per Hembre (nestleder)
Anders Chr. Haneborg (styremedl.)
Christian P. Mathiesen (styremedl.)
Jens Chr. Delphin (styremedlem)
Gaute Nøkleholm (styremedlem)
Chr. Anker-Rasch (vara)

Glåmdal Skogservice AS:
Per Kveseth (styreleder)
Petter Kjendalen (styremedlem)
Knut Esbjørnsen (styremedlem)
Vegar Strand (styremedlem)

Norsk Skogsertifisering AS:
Arne Rørå (styreleder)
Jens Kolstad, (styremedlem)
Øystein Løvli (styremedlem)
Bjørn Lybæk (styremedlem)

Scandforest:
Arne Rørå (styremedlem)
Per Kveseth (styremedlem)

Hovdmoen Terminal AS:
Per Kveseth (styreleder)
Hans Wimmer (styremedlem)

Rådet for PEFC Norge:
Erling Bergsaker

Drammensregionens Virkesterminaler AS:
Knut Esbjørnsen (styremedlem)

Skogfrøverket:
Gaute Nøkleholm (vara)

Skoglauget:
Gaute Nøkleholm (nestleder)

BioOil AS:
Erling Bergsaker (nestleder)
Arne Rørå (vara)

Markarådet:
Rolf Hatlinghus (rådsmedlem)

Tidsskriftet Elgen:
Gaute Nøkleholm (styreleder)

Styringsgruppen for kommunikasjonsstandarden, SkogData:
Narve Opsahl (leder)

Ansatte NORSKOG

ANSATT	**Sentralbord:** +47 481 71 000	Mobil	firmapost@norskog.no
Bergsaker, Erling	Skogsjef	915 11 467	erling.bergsaker@norskog.no
Bergseng, Even	Skogkonsulent	976 66 173	even.bergseng@norskog.no
Dale, Tormod	Skogkonsulent	958 73 385	tormod.dale@norskog.no
Elsrud, Ole Erik	Utmarkskonsulent	930 11 567	ole.erik.elsrud@norskog.no
Knudsen, Anne-Marit	Regnskapsmedarbeider		anne.marit.knudsen@norskog.no
Kolstad, Jens	Skogkonsulent	913 35 485	jens.kolstad@norskog.no
Løvenskiold, Benthe E.	Næringspolitisk rådgiver	918 78 054	benthe.lovenskiold@norskog.no
Nøkleholm, Gaute	Assisterende direktør	414 42 992	gaute.nokleholm@norskog.no
Rousing, Kristina Moen	Sekretær (permisjon april 16-17)		kristina.moen.rousing@norskog.no
Rørå, Arne	Administrerende direktør	913 35 914	arne.roraa@norskog.no
Sørlie, Karin	Kontorsjef	913 59 940	karin.sorlie@norskog.no
Østby-Berntsen, Øivind	Skogkonsulent	926 17 388	oob@norskog.no
Aasaaren, Øystein	Internasjonal konsulent	913 54 810	oystein.aasaaren@norskog.no

Ansatte NORTØMMER

ANSATT	**Sentralbord:** +47 904 78 000	Mobil	post@nortommer.no
Anderson, Tommy	Logistikksjef	975 85 903	tommy.anderson@nortommer.no
Bang, Karin	Virkeskjøper i Buskerud – Ringerike, Hole, Nes, Krødsherad, Modum, Jevnaker og Hallingdal	912 42 980	karin.bang@nortommer.no
Bang, Aashild	Skogkulturkoordinator Buskerud nord og Hadeland	469 21 523	aashild.bang@nortommer.no
Elvig, Jørn	Virkeskjøper - Aust-Agder, Telemark og Vestfold	957 51 822	jorn.elvig@nortommer.no
Esbjørnsen, Joakim	Virkeskjøper - Stange, Løten, Ringsaker, Hamar, Gjøvik, Toten og Lillehammerregionen	952 83 043	joakim.esbjornsen@nortommer.no
Esbjørnsen, Knut	Virkeskjøper Søndre Land, Hadeland og Hedemarken, Distriktsansvarlig Buskerud og Oppland	907 45 289	knut.esbjornsen@nortommer.no
Flesvik, Even	Virkeskjøper - Gjøvik Nord, Lillehammer, Øyen og Gausdal	907 62 698	even.flesvik@nortommer.no
Frøland, Bjørn	Virkeskjøper - Østfold og Follo - Distriktsansvarlig i Østfold og Akerhus	482 12 899	bjorn.froland@nortommer.no
Gjøra, Ivar Egil	Virkeskjøper - Møre og Romsdal, Trøndelag	473 44 619	ivar.egil.gjora@nortommer.no
Harestad, Gunvor K.	Skogkulturkoordinator Rogaland	976 75 001	gunvor.krogh.harestad @nortommer.no
Herland, Erling	Logistikkansvarlig - Massevirke og sagtømmer - Kjøperprislister	915 18 443	erling.herland@nortommer.no
Houmb, Merete	Oppgjørsansvarlig, skogavgift, logistikkoppfølging båt	920 53 408	merete.houmb@nortommer.no
Håkenrud, Harald	Virkeskjøper Nord- og Sør-Odal, Nes og omegn Utsyning stamblokk og stolper	419 15 131	harald.hakenrud@nortommer.no
Junge, Markus	Virkeskjøper Rogaland, Vest-Agder, Sør-Hordaland	916 23 779	markus.junge@nortommer.no
Kjendalen, Petter	Virkeskjøper - Elverum, Stange, Løten og Hamar	992 68 644	petter.kjendalen@nortommer.no
Koht-Norbye, Øystein	Virkeskjøper - Østfold	913 96 691	oystein.koht-norbye@nortommer.no
Kvale, Knut	Virkeskjøper og skogkulturkoordinator Sør-Buskerud og Vestfold	997 02 989	knut.kvale@nortommer.no
Kveseth, Per	Daglig leder	901 33 307	per.kveseth@nortommer.no
Lysnes, Vidar Lone	Ansvarlig skogkulturkoordinator og virkeskjøper Valdres og Land	488 91 310	vidar.lysnes@nortommer.no
Løvenskiold Kveseth, Ole Harald	Skogkulturkoordinator, Hedmark og Akershus Utsyning stamblokk	917 99 723	ole.harald.lovenskiold.kveseth @nortommer.no
Manger, Jens	Virkeskjøper - Hordaland og Sogn og Fjordane	480 52 228	jens.manger@nortommer.no
Nesthorne, Erik	Virkeskjøper - Sør-Buskerud og Vestfold	900 93 219	erik.nesthorne@nortommer.no
Opsahl, Ole Narve	Virkeskjøper - Oslo og Akershus vest for Glomma	901 64 067	narve.opsahl@nortommer.no
Simonsen, Kjetil	Virkeskjøper - Akershus øst for Glomma	926 39 173	kjetil.simonsen@nortommer.no
Skaare, Martin	Virkeskjøper - Sør-Hedmark	905 88 616	martin.skaare@nortommer.no
Solberg, Fridtjof	Virkeskjøper - Sør-Hedmark	916 25 144	fridtjof.solberg@nortommer.no
Sorknes, Ole T.	Virkeskjøper - Grue, Åsnes og Våler	915 80 155	ole.sorknes@nortommer.no
Strand, Vegar	Økonomisjef	952 09 039	vegar.strand@nortommer.no
Syversen, Monica	Regnskapsmedarbeider	934 37 656	monica.syversen@nortommer.no
Sæhlie, Lars	Tømmerkonsulent - Virkeskontrakter Ansvarlig bioenergi og GIS	909 45 406	lars.sehlie@nortommer.no
Wimmer, Hans	Virkeskjøper - Nordre Hedmark	911 66 660	hans.wimmer@nortommer.no

NORSKOG

Post og fakturaadresse:
NORSKOG
Postboks 123 Lilleaker
0216 OSLO

Besøksadresse:
NORSKOG
Lilleakerveien 31, oppgang B
0283 OSLO

Tlf: (+47) 481 71 000
Web: www.norskog.no
E-post: firmapost@norskog.no
Org. nr.: 956 911 117 MVA

NORTØMMER AS

Post, faktura og besøksadresse:
NORTØMMER AS
Svartbekkveien 1
2411 ELVERUM

Tlf: (+47) 904 78 000
Web: www.nortommer.no
E-post: post@nortommer.no
Org. nr.: 980 018 709 MVA

Tilknyttede selskaper:

NORSK SKOGSERTIFISERING
(+47) 91 51 14 67
post@skogsertifisering.no

NORWEGIAN FORESTRY GROUP
(+47) 91 35 48 10
nfg@norskog.no

GLÅMDAL SKOGSERVICE AS
(+47) 62 83 73 70
tore@norskvirke.no

SCANDFOREST
(+47) 904 78 000
stefan.aman@scandforest.no

FORAN NORGE AS
(+47) 62 41 66 00
kontakt@foran.no

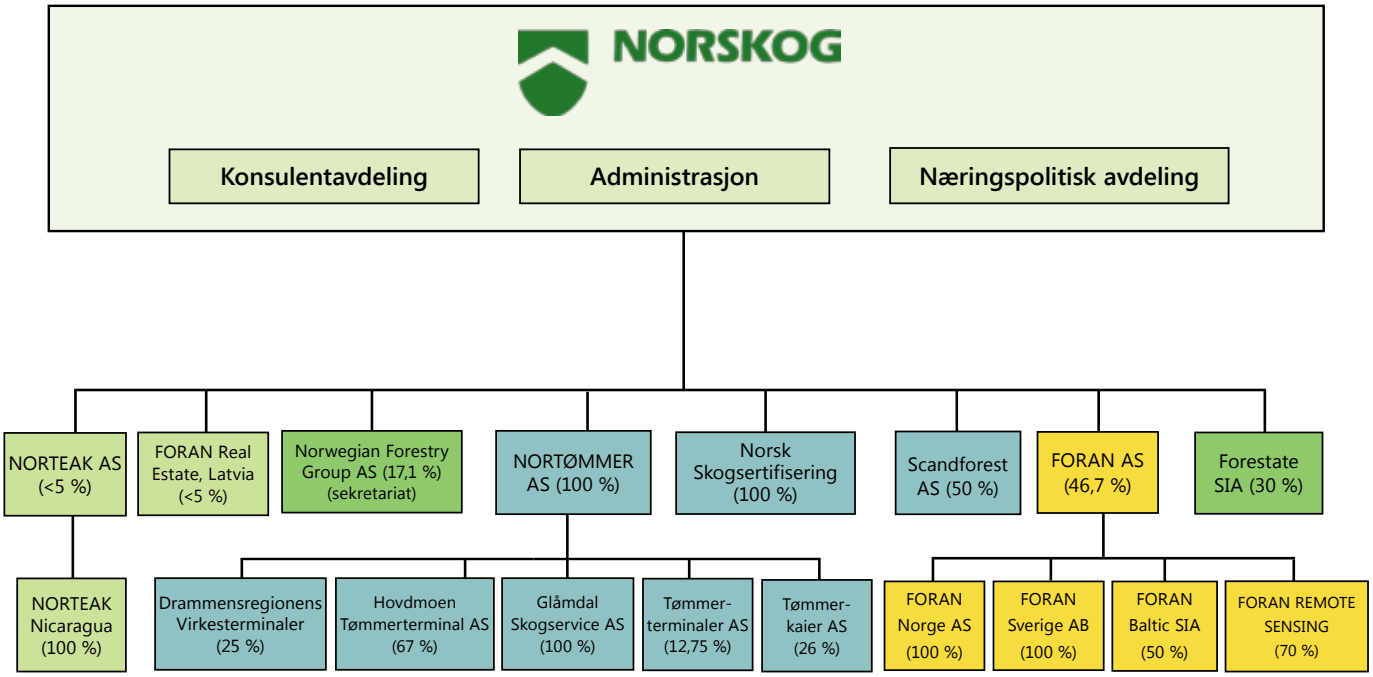

NORSKOG

+47 481 71 000

www.norskog.no
firmapost@norskog.no